

Biuletyn Prawa Karnego nr 10/13

Biuletyn Prawa Karnego jest opracowywany przez Zespół Prawa Karnego, Wojskowego i Europejskiego Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego. Jego celem jest dostarczenie bieżącej informacji z zakresu szeroko rozumianego prawa karnego. Biuletyn dzieli się na następujące działy:

1. Orzecznictwo Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

W tym dziale prezentowane jest bieżące orzecznictwo obu izb Sądu Najwyższego z okresu bezpośrednio poprzedzającego ukazanie się kolejnego numeru biuletynu. Założeniem tego działu jest omówienie wszystkich orzeczeń w sprawach karnych wydawanych przez Sąd Najwyższy, w których dołączono pisemne uzasadnienie. Dział ten zawiera także informacje o pytaniach prawnych, jakie wpłynęły do Sądu Najwyższego oraz przedstawia omówienie bieżących spraw znajdujących się na wokandzie SN.

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

W dziale tym zamieszczone są bieżące informacje o sprawach rozpoznawanych w Trybunale Konstytucyjnym związanych z prawem karnym, jak również o wydanych przez Trybunał Konstytucyjny orzeczeniach.

3. Zmiany w prawie

Dział ten poświęcony jest informacji o uchwalonych i wchodzących w życie aktach normatywnych z zakresu prawa karnego, a także o pracach legislacyjnych rządu i parlamentu.

4. Analizy

W dziale Analiz publikowane są opracowania i analizy z zakresu stosowania prawa karnego przygotowywane przez Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego.

5. Informacja Międzynarodowa

W dziale Informacji Międzynarodowej zamieszczane są aktualne informacje dotyczące działalności legislacyjnej i orzeczniczej organów i trybunałów międzynarodowych, a także informacje o obowiązujących aktach prawa międzynarodowego odnoszących się do prawa karnego. W tej części Biuletynu prezentowane są także bieżące informacje o działaniach podejmowanych w ramach Unii Europejskiej mających związek z prawem karnym.

6. Przegląd książek i czasopism

W dziale tym anonsowane są nowe publikacje z zakresu prawa karnego.

Zarówno bieżący, jak i poprzednie numery Biuletynu, są umieszczone na stronie internetowej Sądu Najwyższego (www.sn.pl).

Ze względów redakcyjnych do cytowanych w Biuletynie orzeczeń wprowadzane są niekiedy dodatkowe zwroty lub zdania. Owe uzupełnienia wpisywane są nie kursywą, lecz zwykłą czcionką i umieszczane w nawiasach.

Zespół przygotowujący Biuletyn będzie wdzięczny za wszelkie uwagi, które pomogą udoskonalić formę przekazywanych informacji.

dr Michał Hudzik
Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego;
Izba Karna Sąd Najwyższy
astkmh@sn.pl

Spis treści

1. Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa	6
1.1. Uchwały i postanowienia – KZP.....	6
1.1.1 <i>Błędne pouczenie pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego a możliwość przywrócenia terminu zawitego.....</i>	<i>6</i>
1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych.....	6
1.2.1 <i>Podstawa kompetencyjna dla IPN do wszczęcia i prowadzenia śledztwa</i>	<i>6</i>
1.2.2. <i>Dopuszczalność wznowienia postępowania karnego w wypadku wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wydanego w innej sprawie.....</i>	<i>12</i>
1.2.3. <i>Dopuszczalność rozpoznania kasacji w razie upływu okresu przedawnienia</i>	<i>14</i>
1.2.4. <i>Zastępowanie zeznań świadka w rozumieniu art. 174 k.p.k.; zakres zakazu odtwarzania zeznań świadka, który skorzystał z prawa odmowy składania zeznań; niedopuszczalność wykorzystania opinii biegłego w części, w jakiej relacjonuje treść wywiadu z pokrzywdzoną</i>	<i>15</i>
1.2.5. <i>Dopuszczalność wniesienia kasacji od orzeczenia sądu wydanego na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k.....</i>	<i>17</i>
1.2.6. <i>Popętnienie przestępstwa pod wpływem środka odurzającego.....</i>	<i>18</i>
1.2.7. <i>Definicja pokrzywdzonego; przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów</i>	<i>25</i>
1.2.8. <i>Orzeczenie kary lub środka nieznanego ustawie.....</i>	<i>28</i>
1.2.9. <i>Zakres wymogów dotyczących kasacji, którym uchybienie może być konwalidowane w trybie art. 120 k.p.k.....</i>	<i>31</i>
1.2.10. <i>Dopuszczalność wniesienia kasacji od orzeczenia sądu wydanego na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k.....</i>	<i>33</i>
1.2.11. <i>Podmiot przestępstwa dokonywania czynności poza składem podatkowym.....</i>	<i>34</i>
1.3. Orzecznictwo Izby Wojskowej Sądu Najwyższego	40
1.4. Zagadnienia prawne	40
1.4.1. <i>Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Toruniu, I KZP 11/13</i>	<i>40</i>
1.4.2. <i>Wniosek o rozstrzygnięcie rozbieżności w orzecznictwie przedstawiony przez Prokuratora Generalnego, I KZP 12/13.....</i>	<i>40</i>
1.4.3. <i>Wniosek o rozstrzygnięcie rozbieżności w orzecznictwie przedstawiony przez Prokuratora Generalnego, I KZP 13/13.....</i>	<i>40</i>
1.4.4. <i>Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Rejonowy w Lesznie, I KZP 14/13</i>	<i>40</i>
1.4.5. <i>Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, I KZP 15/13.....</i>	<i>41</i>
1.4.6. <i>Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie, I KZP 16/13.....</i>	<i>41</i>
1.4.7. <i>Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Suwałkach, I KZP 17/13</i>	<i>41</i>
1.4.8. <i>Wniosek o rozstrzygnięcie rozbieżności w orzecznictwie przedstawiony przez Rzecznika Praw Obywatelskich, I KZP 18/13</i>	<i>42</i>
1.4.9. <i>Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Apelacyjny w Katowicach, I KZP 19/13.....</i>	<i>42</i>
1.4.10. <i>Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku, I KZP 20/13.....</i>	<i>42</i>

1.4.11.	Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie, I KZP 21/13	42
1.4.12.	Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie, I KZP 22/13	43
1.4.13.	Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Szczecinie, I KZP 23/13	43
1.4.14.	Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Szczecinie, I KZP 24/13	43
1.4.15.	Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim, I KZP 25/13	43
2.	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego	43
2.1.	Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego	44
2..1.	Brak sądowej kontroli zarządzenia prezesa sądu o odmowie wyznaczenia obrońcy z urzędu dla oskarżonego, który złożył wniosek w trybie art. 78 § k.p.k. oraz nieuwzględnienie możliwości zaskarżenia postanowienia sądu o cofnięciu wyznaczenia obrońcy z urzędu są niezgodne z konstytucją. (K 30/11)	44
2.2.	Wokanda Trybunału Konstytucyjnego	45
2.2.1.	Dochodzenie roszczeń odszkodowawczych; przedawnienie roszczenia o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, zastosowanie środka zabezpieczającego, niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie (K 32/13)	45
2.2.2.	Określenie wymiaru kary za wykroczenia drogowe (K 30/13)	45
2.2.3.	Wolność słowa; ograniczenia wolności słowa (K 28/13)	45
2.2.4.	Podstawa uchylecia prawomocnego mandatu karnego (K 23/13)	46
2.2.5.	Prawo zatrzymanego do odmowy złożenia oświadczeń; obowiązek poinformowania zatrzymanego o takim prawie (K 19/13)	46
2.2.6.	Imprezy masowe; odpowiedzialność karna za niezastosowanie się do polecenia wydanego na podstawie regulaminu obiektu (terenu) lub regulaminu imprezy masowej (K 17/13)	46
2.2.7.	Prawo autorskie (K 15/13)	46
2.2.8.	Obligatoryjna zamiana grzywny na zastępczą karę aresztu (K 9/13)	46
2.2.9.	Przesłanki zarządzenia przez sąd obligatoryjnie wykonania kary warunkowo zawieszanej (P 43/13)	47
2.2.10.	Odpowiedzialność za przestępstwo skarbowe; odpowiedzialność za wykroczenie skarbowe (P 40/13)	47
2.2.11.	Przeniesienie sędziego na nowe miejsce służbowe (P 35/13)	47
2.2.12.	Skrócenie vacatio legis (P 29/13)	47
2.2.13.	Dopuszczenie zawieszenia postępowania karnego w celu oczekiwania na prejudycjalność orzeczenia innego sądu (P 20/13)	47
2.2.14.	Wskazanie sprawcy wykroczenia drogowego (P 27/13)	48
┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌	48
2.2.15.	Dopuszczenie zawieszenia postępowania karnego w celu oczekiwania na prejudycjalność orzeczenia innego sądu (P 20/13)	48
2.2.16.	Siedziby i obszary właściwości prokuratur apelacyjnych, okręgowych i rejonowych (U 10/13)	48
┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌	49
2.2.17.	Upoważnienie Ministra Sprawiedliwości do żądania od prezesa sądu apelacyjnego akt spraw sądowych (U 9/13)	49

.....	49
2.2.18. Zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich; system izolacji nieletnich (U 7/13)	49
2.2.19. Wysokość grzywien za wykroczenia (U 4/13)	49
2.2.20. Uprawnienie inspektorów Inspekcji Transportu Drogowego oraz pracowników Głównego Inspektoratu Transportu Drogowego do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (U 3/13).....	50
2.2.21. Karalność niepublicznego znieważenia funkcjonariusza publicznego (SK 70/13)	51
.....	51
2.2.22. Zasady wyłączenia sędziego (SK 66/13).....	51
2.2.23. Kodeks postępowania karnego; wyłączenie dopuszczalności zaskarżenia zażaleniem postanowienia wydanego na podstawie art. 56 § 2 k.p.k. (SK 65/13).....	51
2.2.24. Obowiązek właściciela lub posiadacza pojazdu wskazania, na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania; wykroczenie drogowe (SK 64/13).....	51
2.2.25. Nowelizacja Kodeksu karnego wykonawczego; surowsza kara zastępcza niż w orzeczeniach zapadłych pod rządami poprzedniej ustawy (SK 62/13)	52
2.2.26. Przeciwdziałanie narkomanii; przepadek przedmiotu przestępstwa oraz przedmiotów i narzędzi, które służyły lub były przeznaczone do jego popełnienia, nawet jeżeli nie były one własnością sprawcy, niezależnie od winy osoby będącej właścicielem przedmiotu objętego przypadkiem (SK 59/13)	52
2.2.27. Postępowanie karne; zasady przyznawania statusu pokrzywdzonego; składanie fałszywych zeznań (SK 58/13)	52
2.2.28. Przeciwdziałanie narkomanii; prawo do decydowania o ochronie własnego życia i zdrowia (SK 55/13)	52
2.2.29. Wolność sumienia i wyznania (SK 54/13)	53
2.2.30. Występek o charakterze chuligańskim (SK 47/13)	53
2.2.31. Nieprzyznanie statusu pokrzywdzonego, w rozumieniu art. 49 § 1 k.p.k., podmiotowi, którego dotyczy dokument poświadczający nieprawdę, wystawiony przez osobą uprawnioną do wystawienia dokumentu (SK 27/13)	53
2.2.32. Postępowanie przygotowawcze; wydanie postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia lub umorzeniu dochodzenia bez konieczności sporządzania uzasadnienia (SK 25/13).....	54
2.2.33. Uprawnienia pokrzywdzonego w procesie karnym; pokrzywdzony - oskarżyciel posiłkowy (SK 22/13).....	54
2.2.34. Postępowanie z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji (SK 21/13)	55
2.2.35. Dozór policyjny (SK 13/13)	55
2.2.36. Zaskarżenie orzeczenia w przedmiocie kosztów procesu zasądzonych po raz pierwszy przez sąd odwoławczy (K 34/12)	55
2.2.37. Prawo przewozowe; penalizacja zachowania podróżnego, który w czasie kontroli biletów nie pozostał w miejscu przeprowadzenia kontroli do czasu przybycia Policji lub innych organów porządkowych (K 16/12)	55
2.2.38. Kontrola operacyjna (K 15/12 – połączona z K 28/12)	56
2.2.39. Brak regulacji trybu składania wniosków o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności sędziów za złożenie niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego; brak ustawowo określonych przesłanek wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności (P 31/12).....	58

2.2.40.	<i>Wolność słowa; wolność badań naukowych; nieprecyzyjność zwrotów „nawołuje do nienawiści” oraz „inny totalitarny ustrój państwa” (SK 65/12)</i>	58
2.2.41.	<i>Postępowanie karne; pozbawienie strony realnego prawa do obrony i skutecznego środka odwoławczego (SK 54/12)</i>	59
2.2.42.	<i>Karalność bezskutecznego podżegania do pomocnictwa w popełnieniu czynu zabronionego (SK 35/12)</i>	59
2.2.43.	<i>Zaskarżenie postanowienia w sprawie kosztów procesu zasądzonych po raz pierwszy przez sąd odwoławczy (SK 33/12)</i>	59
2.2.44.	<i>Zasady ustanawiania kuratora celem wykonywania praw małoletniego pokrzywdzonego przestępstwem (SK 5/12)</i>	59
2.2.45.	<i>Określenie katalogu zbieranych danych o jednostce za pomocą środków technicznych w działaniach operacyjnych; zasady niszczenia pozyskanych danych (K 23/11 – połączona z K 34/11 i K 21/12)</i>	59
2.2.46.	<i>Prawo do korzystania z pomocy obrońcy na etapie czynności wyjaśniających; postępowanie w sprawach o wykroczenia (art. 4 k.p.s.w.) (K 19/11 – połączona z P 22/11)</i>	60
2.2.47.	<i>Dopuszczalność prowadzenia postępowania o przestępstwo wypełniające także znamiona wykroczenia, po tym, gdy postępowanie o wykroczenie zostało prawomocnie zakończone (P 25/11; połączona z P 34/11)</i>	61
2.2.48.	<i>Odpowiedzialność karna i wykroczeniowa za ten sam czyn (art. 10 § 1 k.w.) (P 23/11)</i>	61
2.2.49.	<i>Zasady udzielania świadczeń zdrowotnych skazanym odbywającym karę pozbawienia wolności (K 22/10)</i>	61
2.2.50.	<i>Wykroczenia; zasady zmiany grzywny na pracę społecznie użyteczną (art. 25 § 1 i 2 k.w.) (P 16/10)</i>	61
3.	Zmiany w prawie	62
5.	Informacja międzynarodowa	63
5.1.	Rada Europy.....	63
5.1.1.	<i>Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka</i>	63
6.	Przegląd książek i czasopism	64
6.1.	Przegląd książek.....	64
6.2.	Przegląd czasopism	64

1. Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa

1.1. Uchwały i postanowienia – KZP

1.1.1 Błędne pouczenie pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego a możliwość przywrócenia terminu zawitego.

przepisy: art. 16 § 1 k.p.k., art. 126 § 1 k.p.k.

hasła: Przywrócenie terminu.

Uchwała z dnia 1 października 2013 r., I KZP 6/13

Teza:

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego nie może uchylić się od ujemnych konsekwencji procesowych zaniedbań wynikających z udzielenia mu mylnego pouczenia przez organ procesowy; w szczególności nie stanowi to przyczyny niezależnej od strony, uzasadniającej przywrócenie terminu zawitego.

1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych

1.2.1 Podstawa kompetencyjna dla IPN do wszczęcia i prowadzenia śledztwa.

przepisy: art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

hasła: Postępowanie przygotowawcze; zbrodnie przeciwko ludzkości

Postanowienie z dnia 19 września 2013 r., II KK 26/13

Teza:

Art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2007 r. Nr 63 poz. 424 ze zm.) stanowi samoistną podstawę kompetencyjną do wszczęcia i prowadzenia śledztwa o niepodlegające przedawnieniu zbrodnie przeciwko ludzkości, pokojowi oraz o zbrodnie wojenne.

Z uzasadnienia:

„Wyrokiem Sądu Rejonowego w W. z dnia 16 stycznia 2012 r. sygn. akt (...) Jerzy K. został uznany za winnego tego, że w czasie śledztwa prowadzonego w okresie od dnia 20 lipca 1948 r. do dnia 4 października 1948 r. w W. przeciwko Władysławowi J., pełniąc

służbę na stanowisku starszego oficera śledczego Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego, a więc będąc funkcjonariuszem państwa komunistycznego, działając w strukturach państwa totalitarnego, posługującego się dla realizacji celów politycznych i społecznych na wielką skalę terrorem, wspólnie i w porozumieniu z innymi funkcjonariuszami publicznymi dopuścić się zbrodni komunistycznej, będącej jednocześnie zbrodnią przeciwko ludzkości, stanowiącej naruszenie podstawowych praw człowieka, a mianowicie prawa do życia i prawa do wolności oraz stanowiącej represję wobec Władysława J. w ten sposób, że wykorzystując stosunek zależności znęcał się nad Władysławem J. fizycznie i moralnie w ten między innymi sposób, że podczas przesłuchań bił go, ubliżał i groził, zmuszał do przyznania się do działalności szpiegowskiej i obciążania innych osób, to jest przestępstwa z art. 246 Kodeksu karnego z 11 lipca 1932 r. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. Nr 155 poz. 1016 ze zm.) w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę 3 lat pozbawienia wolności.

Za podobny czyn, popełniony w okresie od połowy sierpnia 1948 r. do 7 grudnia 1948 r. na szkodę Wacława S., tymże samym wyrokiem Sąd Rejonowy w W. skazał Jerzego K. na karę 2 lat pozbawienia wolności. Jako karę łączną Sąd orzekł karę 4 lat pozbawienia wolności.

Po rozpoznaniu apelacji obrońcy Jerzego K. oraz apelacji osobistej oskarżonego, Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 27 czerwca 2012 r. sygn. akt (...) zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w ten tylko sposób, że orzeczoną karę łączną złagodził do 3 lat, zaś w pozostałej części utrzymał wyrok w mocy.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego w W. na korzyść skazanego wniósł obrońca Jerzego K.. Zaskarżając tenże wyrok w całości, obrońca zarzucił mu:

- 1) obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść wyroku, to jest art. 17 § 1 pkt 7 i 11 k.p.k. oraz art. 327 § 2 i 4 k.p.k., stanowiącą bezwzględną przyczynę odwoławczą, polegającą na wszczęciu i prowadzeniu postępowania przygotowawczego, pomimo uprzedniego prawomocnego umorzenia postępowania przygotowawczego oraz na nie wydaniu przez sąd postanowienia o umorzeniu postępowania, pomimo zaistnienia do tego obligatoryjnej przesłanki (art. 327 § 4 k.p.k.) i faktycznego jego wznowienia bez zgody prokuratora, przez co nastąpiło wygaśnięcie u oskarżyciela prawa do skargi, co stanowiło- wedle autora kasacji- przesłankę z art. 439 § 1 pkt. 8 i 9 k.p.k.;
- 2) brak rzetelnego procesu sądowego, to jest rażącą obrazę art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 82 § 2 ustawy o ustroju sądów powszechnych, a także art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, przejawiające się w naruszeniu prawa oskarżonego do procesu prowadzonego przez niezależny, bezstronny i niezawisły sąd- co miało istotny wpływ na treść wyroku, prowadząc także w dalszej konsekwencji dodatkowo do rażącego naruszenia przepisów postępowania, a mianowicie art. 41 § 1 k.p.k. samoistnie oraz w związku z art. 47 k.p.k. (w odniesieniu do oskarżyciela publicznego);
- 3) obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wyroku, to jest obrazę art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., polegającą na wszczęciu i prowadzeniu postępowania przygotowawczego pomimo zaistnienia przesłanki przedawnienia karalności czynów zarzucanych skazanemu, przy jednoczesnym błędnym zastosowaniu art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej- Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, to jest uznaniu, że przypisane skazanemu czyny stanowią zbrodnię przeciwko ludzkości nie podlegającą przedawnieniu- co stanowi przesłankę z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.;

4) rażąco obrazę przepisów postępowania mającą istotny wpływ na treść wyroku, to jest obrazę art. 433 § 2 k.p.k., art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k., a także art. 366 § 1 k.p.k., polegającą na podzieleniu przez Sąd Okręgowy dokonanej przez Sąd Rejonowy dowolnej oceny dowodów, brak ustosunkowania się do zarzutów apelacji obrońcy, brak wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy oraz rozstrzygnięcie wątpliwości na niekorzyść skazanego.

Stawiając powyższe zarzuty obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz umorzenie postępowania karnego w stosunku do skazanego Jerzego K. w całości, względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację, prokurator Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wniósł o jej oddalenie.

Stanowisko to prokurator podtrzymał na rozprawie przed Sądem Najwyższym. Podobnie odniósł się do kasacji również pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego Wacława S.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Trzy pierwsze zarzuty kasacyjne są wiernym powtórzeniem zarzutów zwykłego środka odwoławczego (pkt 1, 2 i 5 apelacji), jednakże wobec faktu, że wskazują one między innymi na istnienie bezwzględnych przyczyn odwoławczych określonych w art. 439 § 1 pkt 8 i 9 k.p.k., których wystąpienie w myśl art. 536 k.p.k. musi skutkować uchyleniem wyroku nawet poza granicami zaskarżenia, konieczne wydaje się powtórne ustosunkowanie się do nich.

Rozpoczynając od omówienia zarzutu idącego najdalej, a sprowadzającego się do kwestionowania dopuszczalności procesu z uwagi na przesłankę powagi rzeczy osądzonej bądź też wygaśnięcie prawa oskarżyciela do skargi (pkt 1 kasacji), stwierdzić należy, że rozumowanie autora środka odwoławczego nie znalazło uznania Sądu Najwyższego. Argumentacja Sądu odwoławczego, zawarta w szerokim uzasadnieniu jego wyroku (patrz str. 15-20) wymaga jednak uzupełnienia. Sąd Okręgowy, w przeciwieństwie do Sądu I instancji, przyjął bowiem koncepcję tożsamości czynów, które stanowiły przedmiot rozpoznania w niniejszej sprawie oraz w sprawie zakończonej 24 września 1955 r. wydaniem przez prokuratora postanowienia o częściowym umorzeniu śledztwa odnośnie stosowania niedozwolonych metod śledczych przez Jerzego K. (K.83 akt). Nie ma możliwości kwestionowania na etapie postępowania kasacyjnego tego ustalenia, zwłaszcza wobec braku środka na niekorzyść, ale końcowy wniosek Sądu ad quem o braku podstaw do umorzenia prowadzonego obecnie postępowania w oparciu o przesłankę z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. uznać trzeba za prawidłowy, aczkolwiek z innych powodów. Nie ze wszystkimi motywami tej decyzji, przedstawionymi w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego, można się bowiem zgodzić.

Po pierwsze, Sąd rozpoznając przedmiotowy zarzut, nie zakwestionował postulowanej przez obrońcę potrzeby wydania w obecnie toczącej się sprawie postanowienia o wznowieniu postępowania, zakończonego prawomocnym postanowieniem z dnia 24 września 1955 r. o jego umorzeniu. Wskazując, że było to jednak uchybienie nie mające wpływu na treść zaskarżonego orzeczenia oraz kwestionując stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2008 r. w sprawie o sygn. akt V KK 252/08, Sąd ad quem w sposób jednoznaczny dał wyraz swojemu przekonaniu, że uchybienie to ma charakter względny i nie należy do kategorii tych, o których mowa w art. 439 § 1 pkt 8 lub 9 k.p.k.

Po wtóre, Sąd Okręgowy dostrzegając zasadność wznowienia tego postępowania, argumentów za taką decyzją doszukiwał się w przepisach obowiązującej procedury i w podstawach określonych przez przepis art. 327 § 2 k.p.k., związanych z ujawnieniem się nowych faktów i dowodów. W konkluzji swoich rozważań, Sąd tych nowych faktów i do-

wodów upatrywał w zaistniałych zmianach ustrojowych, stwierdzając, iż „(...)brak jest racjonalnych przesłanek, dla których uznać by należało, że zmiany systemowe przywracające praworządność, wolność i demokrację nie mogą stanowić nowych faktów, o których mowa w przepisie” (str. 19 uzasadnienia).

Taka interpretacja powyższej normy jest nie do zaakceptowania. Trudno uznać, że intencją ustawodawcy było wypełnienie przepisu zawierającego przesłanki do wznowienia postępowania, a więc przepisu o charakterze również gwarancyjnym, bliżej nieokreślonymi zdarzeniami w postaci historycznych przemian ustrojowych. Przepis art. 327 § 2 k.p.k. *expressis verbis* stanowi, że chodzi tu o nowe fakty i dowody nie znane w poprzednim postępowaniu (podkr. SN). Fakty te lub dowody muszą zatem mieć bezpośredni związek z poprzednimi, niedokonanymi ustaleniami umorzonego przedwcześnie – jak się okazało – śledztwa. Obecny kodeks postępowania karnego nie dopuszcza bowiem nowych okoliczności, a jedynie nowe fakty i dowody, jako podstawę wznowienia (vide dla porównania art. 293 § 2 k.p.k. z 1969 r.). Powoływanie się zatem przez Sąd Okręgowy na „zmiany systemowe przywracające praworządność” jako na taką podstawę, ponad wszelką wątpliwość wykracza poza przesłanki wznowienia postępowania przygotowawczego, określone przepisem art. 327 § 2 k.p.k. Przesłanki te ustala się bowiem podobnie jak podstawy *de novis*, określone przepisem art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. (patrz T. Grzegorzczak, Komentarz do art. 327 Kodeksu postępowania karnego, Zakamycze 2003).

Nie zatrzymując się dłużej nad powyższą kwestią, bo nie ona w istocie zadecydowała o nie podzieleniu zarzutu z pkt 1 skargi kasacyjnej, przypomnieć jednak należy Sądowi *ad quem*, że wyrażona w art. 8 § 1 k.p.k. zasada samodzielności jurysdykcyjnej uprawnia do wyrażenia odmiennego poglądu prawnego w stosunku do ugruntowanego sądową praktyką, ale uprawnienie to nie oznacza, iż można odejść od dotychczasowej linii orzecznictwa bez podania powodów zajętego stanowiska, poprzez wyłącznie proste jej zakwestionowanie. W taki nieumotywowany sposób Sąd Okręgowy zanegował bowiem pogląd prawny wyrażony we wspomnianym wcześniej wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2008 r. sygn. akt V KK 252/08, opatrując tenże judykat jedynie stwierdzeniem, że odnosi się do niego krytycznie. Z drugiej jednak strony, Sąd ten dostrzegając procesową potrzebę uprzedniego wydania postanowienia o wznowieniu postępowania na podstawie art. 327 § 2 k.p.k. (które błędnie nazywa podjęciem), jego brak sam stara się bagatelizować i uzasadniać argumentami natury praktycznej (np. trudnościami ze wskazaniem właściwego prokuratora do podjęcia tej decyzji), czy też sprawiedliwościowej (argumenty o braku należytej, swobodnej i wolnej oceny czynów przed umorzeniem, nie poddanie postanowienia o umorzeniu śledztwa kontroli sądowej).

Porządkując zatem argumentację Sądu odwoławczego, która w wielu punktach dotyka istoty problemu stanowiącego rzeczywisty powód oddalenia zarzutów z pkt 1 skargi kasacyjnej, wskazać należy, co następuje:

Rację ma Sąd Okręgowy w tym miejscu, kiedy twierdzi, że decyzji o umorzeniu postępowania z uwagi na przesłankę przedawnienia należy nadać walor prawomocności wyłącznie formalnej, a nie materialnej, statuującej zakaz *ne bis in idem*. Brak przymiotu tej drugiej prawomocności jest bowiem naturalną i logiczną konsekwencją zasady prawa międzynarodowego i krajowego, zgodnie z którą zbrodnie przeciwko ludzkości nie podlegają przedawnieniu (patrz art. I lit. b ratyfikowanej przez Polskę Konwencji o niestosowaniu przedawnienia wobec zbrodni wojennych i zbrodni przeciw ludzkości, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych w dniu 26 listopada 1968 r. - Dz. U. z 1970 r. Nr 26 poz. 208; patrz też przepis art. 43 Konstytucji RP oraz art. 105 § 1 k.k.). Realizacja tej uniwersalnej zasady nie może doznawać jakichkolwiek formalnych ograniczeń, zaś obowiązek ścigania wskazanych zbrodni jest bezwzględny. Z tego też powodu uznać należało, że prokuratorskie postanowienie z dnia 24 września 1955 r. o częściowym umorzeniu śledztwa z uwagi na przesłankę przedawnienia, w części doty-

czącej czynów Jerzego K. uznanych obecnie za zbrodnię przeciwko ludzkości, upadło ipso iure. Nie można ścigania tychże zbrodni uzależniać od spełnienia procesowych wymogów, charakterystycznych dla systemów karnych państw demokratycznych i praworządnych, których obrońca upatruje w obecnym przepisie art. 327 § 2 k.p.k. Oznaczałoby to bowiem konieczność odstąpienia od ścigania i puszczenia w niepamięć tych zbrodni umorzonych z powodów politycznych, w których nie pojawiły się żadne nowe fakty i dowody, pozwalające na wznowienie postępowania w myśl cytowanego przepisu. Akceptując tezę obrońcy należałoby się zgodzić z taką oto konkluzją, iż obecne organy ścigania realizujące uniwersalną zasadę nieprzedawniania zbrodni przeciwko ludzkości są związane tymi orzeczeniami organów prokuratorskich w systemie totalitarnym, które oparte były na naruszeniu tej zasady, a więc przyjęciu, że przedawnienie zbrodni przeciwko ludzkości jest możliwe.

Na marginesie podnieść też trzeba, że wynikające z art. 328 § 1 i 2 k.p.k. uprawnienie Prokuratora Generalnego do uchylecia niezasadnych decyzji o umorzeniu postępowania przygotowawczego na niekorzyść skazanego również sytuacji tej nie rozwiązuje, gdyż obwarowane jest krótkim, bo zaledwie 6-miesięcznym terminem do wydania takiego postanowienia. Skonstatować zatem należy, że przepis art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej- Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2007 r. Nr 63 poz. 424 ze zm.) stanowi samoistną podstawę kompetencyjną do wszczęcia i prowadzenia śledztwa o niepodlegające przedawnieniu zbrodnie przeciwko ludzkości, pokojowi oraz o zbrodnie wojenne. Oznacza to, że w przypadku uzasadnionego podejrzenia popełnienia zbrodni należącej do powyższej kategorii, nie można de lege lata – z uwagi na zasadę ich nieprzedawniania - wywodzić obowiązku podjęcia, wznowienia bądź uchylecia wcześniejszego prawomocnego postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego o ten sam czyn, z powodu przedawnienia, który nie był jednak kwalifikowany jako zbrodnia przeciwko ludzkości, wydanego przez organy państwa totalitarnego, gdyż unicestwiłoby to skutki postanowień konwencyjnych, nakazujących bezterminowe i bezwarunkowe ściganie i karanie tychże zbrodni. Istniejące w demokratycznych systemach prawnych instrumenty, chroniące realizację zasady ne bis in idem i pełniące zarazem bardzo ważną rolę gwarancyjną, nie mogą być wykorzystywane jako narzędzie służące uchylaniu się przed wymiarem sprawiedliwości za te zbrodnie, w sytuacji, gdy czynów takich poprzednio, z przyczyn politycznych, nie kwalifikowano jako stanowiące zbrodnie.

Wracając na grunt sprawy niniejszej, nie ulega wątpliwości, że umorzenie wobec Jerzego K. postępowania w dniu 24 września 1955 r. w części dotyczącej stosowania niedozwolonych metod śledczych wobec osób aresztowanych, wynikało z przesłanek politycznych pomimo, iż wskazana podstawa prawna tej decyzji formalnie wskazywała jedynie na „apolityczną” przesłankę przedawnienia. O instrumentalnym traktowaniu tej przesłanki przez ówczesne organy ścigania świadczy chociażby w realiach tej sprawy fakt, że śledztwo przeciwko Jerzemu K. wszczęte zostało za czyny popełnione w okresie od 1948 r. do 1950 r. (patrz pkt II postanowienia z dnia 13 lipca 1955 r.- K. 78 akt), podczas gdy umorzenie tego śledztwa zawierało już inną datę popełnienia tego czynu- od 1948 r. do 1949 r. (patrz postanowienie z dnia 24 września 1955 r. o częściowym umorzeniu śledztwa- K.83). Powyższe jednoznacznie dowodzi, że data popełnienia przestępstwa będącego przedmiotem śledztwa została w postanowieniu kończącym to śledztwo ewidentnie do stosowana po to tylko, aby podjętej z naruszeniem prawa decyzji procesowej nadać pozory legalności.

Z tych wszystkich względów argumentacja obrońcy przedstawiona w zarzucie pierwszym skargi kasacyjnej musi być uznana za chybioną, a w sprawie brak jest zarówno przesłanki powagi rzeczy osądzonej (art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.) , jak i

przesłanki braku skargi uprawnionego oskarżyciela (art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.).

W sposób oczywisty niezasadny jest zarzut z pkt 2 apelacji, w którym skarżący podnosi obrazę art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 82 § 2 ustawy o ustroju sądów powszechnych oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Podzielając argumentację zawartą w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego, który tożsamy zarzut rozpoznawał w ramach zwykłego postępowania odwoławczego (str. 20-21), stwierdzić należy, że przekazanie pisma, zawierającego prywatne i osobiste sugestie pracownika Instytutu Pamięci Narodowej na temat toczącej się w sądzie sprawy do prokuratora prowadzącego postępowanie przygotowawcze, a następnie do sądu, było zabiegiem wręcz niestosownym. Od tego stwierdzenia daleko jednak do wniosku, że proces Jerzego K. był nierzetelny i że naruszone zostały konstytucyjne standardy sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy przez niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Nie sposób też przyjąć, że dołączenie tego pisma do akt sprawy równoznaczne było z zaistnieniem przesłanek do wyłączenia się z urzędu - w oparciu o przepisy art. 41 § 1 k.p.k. i art. 47 k.p.k. - tak sędziego, jak i oskarżyciela publicznego. Skoro wniosek o takie wyłączenie w ogóle nie został przez stronę złożony, to stawianie zarzutu obrazy cyt. przepisów dotyczących wyłączenia na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. dopiero w postępowaniu kasacyjnym wydaje się nieporozumieniem (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2012 r., sygn. akt SNO 50/11, LEX nr 1215815). Niezależnie od powyższego stwierdzić należy, że argumentacja obrońcy również od strony merytorycznej jest całkowicie chybiona. Poza zarządzeniem sędziego o dołączeniu kontrowersyjnego pisma do akt sprawy, nie zostało ono na rozprawie ani odczytane, ani ujawnione bez odczytywania, nie stanowiło zatem jakiegokolwiek podstawy wydanego rozstrzygnięcia, o czym ostatecznie przekonuje lektura uzasadnienia wyroku Sądu a quo. W takiej sytuacji nie doszło zatem do jakiegokolwiek obrazy przepisu art. 410 k.p.k., regulującego dowodowe podstawy orzekania.

Bezzasadny jest zarzut z punktu 3 kasacji, w którym pod pozorem obrazy art. 17 § 1 pkt. 6 k.p.k., jego autor de facto kwestionuje ustalenia faktyczne przyjęte za podstawę orzeczenia. Świadczy o tym lektura uzasadnienia tego zarzutu (str. 10-11 kasacji), gdzie obrońca stawia tezę, że „(...) na tle materiału dowodowego zebranego w sprawie nie sposób wykluczyć, że czyny te (Jerzego K. - przyp. SN) stanowiły odosobnione ekscesy i nie stanowiły dla Jerzego K. elementu realizacji zbrodniczej polityki ówczesnych władz komunistycznych”. Przyjmując to ustalenie, bezspornie stanowiące polemikę z ustaleniami należącymi do sfery faktów, dokonany już przez Sąd I instancji, obrońca stara się w dalszej kolejności wykazać, że czyny Jerzego K. uległy przedawnieniu, gdyż jako odosobnione ekscesy nie będące realizacją polityki władz komunistycznych, nie podpadają pod kategorię zbrodni przeciwko ludzkości. Zauważyć jednak należy, że ani Sąd I instancji, ani Sąd odwoławczy, przeciwko wyrokowi którego wszakże jest skierowana skarga kasacyjna, powyższego założenia nie przyjęły (por. str. 20 uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego, str. 13-15 uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego). Próba zatem podważania ustaleń faktycznych dokonanych w toku procesu poprzez zarzut obrazy najpierw prawa materialnego (art. 3 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu), a następnie prawa procesowego - art. 17 § 1 pkt. 6 k.p.k. - poprzez jego nie zastosowanie do założonej przez obrońcę tezy o charakterze czynu, wpływającym na upływ okresu przedawnienia, nie może okazać się skuteczną. Stanowi ona bowiem, niezależnie od oczywistej nietrafności w warstwie merytorycznej, chęć obejścia wymogu stawianego przez przepis art. 523 § 1 k.p.k., zgodnie z którym w skardze kasacyjnej można stawiać jedynie zarzuty należące do kategorii rażącego naruszenia prawa, a nie wadliwych ustaleń faktycznych. O dopuszczalności kasacji nie decyduje bowiem formalne „nazwanie” zarzutu w sposób zgodny z treścią art. 523 § 1 k.p.k., ale rzeczywista jego zawartość (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2013 r., sygn. akt III KK 160/13, LEX nr 1318415).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o wznowienie postępowania należało uznać za niezasadny. Wnioskodawca za podstawę wznowienia postępowania przyjął art. 540 § 3 k.p.k., zwracając uwagę na trzy orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, w których rozstrzygana była kwestia niedoprowadzenia oskarżonych na rozprawę apelacyjną, a w których stwierdzono naruszenie Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950r. (Dz.U. z 1993r. Nr 61, poz. 284 ze zm. - zwaną dalej Konwencją). Żadne z tych orzeczeń nie zapadło jednak w sprawie dotyczącej bezpośrednio Piotra G. Obrońca wywodzi jednak, że orzeczenia organów międzynarodowych wydanych w stosunku do innych osób, które oparte są na analogicznych okolicznościach faktycznych, jak w niniejszej sprawie, mogą być podstawą wznowienia postępowania także w stosunku do skazanego.

Nie sposób podzielić tego stanowiska. Zgodnie z art. 540 § 3 k.p.k., postępowanie wznowia się na korzyść oskarżonego, gdy potrzeba taka wynika z rozstrzygnięcia organu międzynarodowego działającego na mocy umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską. Już sama wykładnia językowa tego przepisu wskazuje, że chodzi tutaj o orzeczenie *in concreto* co do osoby, której rozważana kwestia wznowienia dotyczy. W przepisie mówi się bowiem o wznowieniu na korzyść oskarżonego, a więc o osobie składającej wniosek o wznowienie postępowania, akcentując tę kwestię poprzez umieszczenie jej w pierwszej części zdania. Dopiero w dalszej części przepisu wskazuje się na przesłankę potrzeby wznowienia w związku z orzeczeniem organu międzynarodowego. Mimo iż nie jest w tym przepisie dokładnie określone, o jakie rozstrzygnięcie chodzi, to sama budowa tego zdania wskazuje, że orzeczenie to winno dotyczyć właśnie osoby, o której mowa w pierwszej części zdania, to jest oskarżonego. Potrzeba wznowienia ma wynikać z rozstrzygnięcia organu międzynarodowego w konkretnej sprawie dotyczącej osoby składającej wniosek. Gdyby ustawodawcy przyświecał inny zamysł, zbytecznym postąpieniem byłoby w ogóle powoływanie w treści komentowanego przepisu oskarżonego jako konkretnej osoby. W przekonaniu Sądu Najwyższego już sama konstrukcja art. 540 § 3 k.p.k., poprzez określenie dopiero w drugiej kolejności przesłanki wznowienia, sugeruje, że powinno się ją odnosić właśnie konkretnie do osoby, której pozycja jest akcentowana i pierwszorzędna. Nie zmienia takiego podejścia fakt dość ogólnego określenia w przepisie, o jakie rozstrzygnięcie chodzi, bowiem, tak jak już wyżej wskazano, stylistyka przepisu daje podstawy do uznania, że mowa jest w nim o orzeczeniu odnoszącym się wprost do osoby wnioskującej. Silnie należy podkreślić, że instytucja wznowienia postępowania jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, co wynika wprost z nazwy Działu XI Kodeksu postępowania karnego, w którym została zamieszczona. W związku z tym uznać ją należy za instytucję wyjątkową, mającą zastosowanie w przypadkach szczególnych, gdy utrzymanie się prawomocnego orzeczenia, w związku z okolicznościami ujawnionymi już po jego uprawomocnieniu się, pociągałoby za sobą legalizację rażących uchybień czy to prawa materialnego, czy procesowego. W związku z tym stosowana może być ona nadzwyczajnie, a więc jej przesłanki nie powinny być interpretowane rozszerzająco (*exceptiones non sunt extendendae*).

Rezultat wykładni gramatycznej znajduje wsparcie w regułach wykładni systemowej. Warto tu zwrócić uwagę na konstrukcję bardziej „abstrakcyjnej” podstawy wznowienia postępowania określonej w art. 540 § 2 k.p.k. Podstawą może być tutaj orzeczenie dotyczące zgodności z aktem nadrzędnym konkretnego przepisu, co może rodzić skutki wznowieniowe w sprawach, w których zakwestionowany przepis stanowił podstawę rozstrzygnięcia. Przesłanki zawarte w tym przepisie zostały sprecyzowane dokładnie i w zasadzie mocno zawężająco. Nie sposób więc uznać, że w przypadku komentowanego art. 540 § 3 k.p.k., mając na względzie nadzwyczajność instytucji wznowienia postępowania,

procesie karnym z funkcją biegłego (zob. art. 196 § 1 k.p.k.). W tym zakresie dowodowe wykorzystanie opinii jest niedopuszczalne.

Z uzasadnienia:

„Kasacja jest zasadna. Sąd Najwyższy uznał za zasadny podniesiony w kasacji zarzut wadliwego uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego. W orzecznictwie SN od lat utrwalony jest pogląd, w myśl którego, gdy sąd odwoławczy wydaje wyrok reformatoryjny, to powinien w zakresie odpowiadającym tej części wyroku, która została zmieniona, zastosować się do ogólnych wymogów uzasadniania wyroków, wiążących sąd pierwszej instancji, a więc określonych w art. 424 k.p.k., a nie jedynie do reguł odnoszących do uzasadniania wyroku sądu odwoławczego wskazanych w art. 457 § 3 k.p.k. (wyrok SN z dnia 10 listopada 2009 r., II KK 107/09, OSNwSK 2009, poz. 2249; tak już np. w wyrokach SN z dnia 4 lipca 1974 r., III KRN 33/74, OSNKW 1974, z. 11, poz. 201, czy z dnia 11 marca 1993 r., III KRN 21/93, OSNKW 1993, z. 5-6, poz. 34). Oznacza to, że w zakresie, w jakim sąd odwoławczy orzeka zmieniająco, uzasadnienie winno zawierać m.in. wskazanie, jakie fakty sąd uznał za udowodnione lub nie udowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych (art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k.). Tymczasem uzasadnienie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego, będącego bez wątpienia rozstrzygnięciem o charakterze reformatoryjnym, ogranicza się do krytycznej oceny dopuszczalności wykorzystanych przez sąd meriti dowodów oraz uwag na temat wadliwej ich oceny. Nie zawiera natomiast żadnych pozytywnych wskazań w zakresie faktów ustalonych przez Sąd odwoławczy, czy dowodów, na których się w tym zakresie oparł. W ocenie Sądu Najwyższego poziom uzasadnienia uniemożliwia przeprowadzenie należytej kontroli zaskarżonego wyroku. W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy doszedł do wniosku, że wydanie zaskarżonego wyroku nie było poprzedzone należyłą refleksją w zakresie ustaleń faktycznych, co musi być uznane za okoliczność mającą istotny wpływ na rozstrzygnięcie i nieuchronnie prowadzić do uchylenia wyroku.

Orzekając w ponownym rozpoznaniu Sąd Okręgowy będzie miał na względzie przytoczone wyżej zapatrywanie Sądu Najwyższego w kwestii niezbędnych elementów uzasadnienia orzeczenia reformatoryjnego podejmowanego w II instancji. Jeśli więc i po ponownym rozpoznaniu zapadnie wyrok zmieniający rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji, jego uzasadnienie zawierać winno nie tylko odniesienie się do wszystkich wniosków i zarzutów apelacji, ale przede wszystkim opis ustalonego przez Sąd odwoławczy stanu faktycznego, wskazanie dowodów, na których oparto się przy jego ustalaniu, oraz przyczyn, dla których inne dowody uznano za niewiarygodne.

W tym miejscu niezbędnych jest też kilka uwag dotyczących drugiego podniesionego w kasacji (a właściwie jej uzasadnieniu kasacji) zarzutu, tj. błędnego przyjęcia przez Sąd odwoławczy, że dowodowe wykorzystanie opinii biegłych lekarzy psychiatrów i psychologów oraz dokumentacji medycznej z hospitalizacji pokrzywdzonej, a także dowodów z zeznań lekarzy udzielającej pomocy medycznej pokrzywdzonej, zeznań pracowników socjalnych czy terapeutów, naruszało wyrażony w art. 174 k.p.k. zakaz zastępowania zeznań świadka treścią pism, zapisków czy notatek urzędowych. Chociaż rozpoznanie tego zarzutu kasacji jest – ze względu na trafność zarzutu dotyczącego nienależytego sporządzenia uzasadnienia – przedwczesne dla podjęcia niniejszego rozstrzygnięcia, to w kontekście wskazań co do ponownego rozpoznania sprawy przez Sąd Okręgowy, niezbędnym wydaje się przedstawienie stanowiska Sądu Najwyższego w omawianej kwestii. I tak, zauważyć należy, że przepis art. 174 k.p.k. przez „zastępowanie” zeznań świadka rozumie sytuację, w której organ procesowy ograniczył się do dowodowego wykorzystania dowodu z dokumentu, tj. pism, zapisków czy notatek, mimo dostępności osobowego dowodu pierwotnego, czyli zeznań świadka. W niniejszej sprawie nie może być mowy o

takim zastępowaniu, gdyż pokrzywdzona skorzystała z prawa odmowy zeznań, wykluczając się tym samym z kręgu dopuszczalnych (a więc i dostępnych) źródeł dowodu w sprawie. Zgodzić też należy się z zawartymi w kasacji uwagami skarżącego, że treść art. 186 § 1 in fine k.p.k. odnosi się tylko do odtwarzania zeznań świadka i nie wyklucza wykorzystania dowodów służących odtworzeniu innych, tj. niebędących zeznaniami, relacji świadka, który odmówił zeznań (zob. wyrok SA we Wrocławiu z dnia 18 lutego 1997 r., II AKa 7/97, OSA 1997, nr 10, poz. 45). Nie ma więc procesowych przeszkód by dopuścić jako dowód i oprzeć się przy dokonywaniu ustaleń faktycznych na dokumentacji medycznej z hospitalizacji pokrzywdzonej, czy też zeznaniach pracowników socjalnych czy terapeutów, skoro dopuszczenie tych źródeł nie zmierzało do odtwarzania zeznań pokrzywdzonej, ale jej relacji składanych poza procesem.

Jeśli zaś chodzi o dowodowe wykorzystanie dopuszczonych w postępowaniu opinii biegłych psychiatrów i psychologów, to należy baczyć, by z treści opinii korzystać stosownie do procesowej funkcji tegoż dowodu. W literaturze i orzecznictwie trafnie podkreśla się, że biegły jest rzeczoznawcą, a nie świadkiem (G. Rejman, Tajemnica lekarska, Studia Iuridica 1996, vol. XXXI, s. 187; J. Przybysz, Psychiatria sądowa, Toruń 2003, s. 88-89; podobnie Z. Sobolewski, Samooskarżenie w świetle prawa karnego, Warszawa 1982, s. 137; podobnie wyrok SN z dnia 22 kwietnia 1991 r., III KR 161/90, OSP 1992, nr 5, poz. 113.) W istocie, funkcja biegłego polega na przekazywaniu fachowej wiedzy – wiedzy ze swej natury abstrakcyjnej, jeśli zaś biegły nawet czyni spostrzeżenia na temat okoliczności konkretnego zdarzenia, to jest to uzasadnione jedynie w takim zakresie, w jakim umożliwia rekonstrukcję kontekstu będącego przedmiotem opiniowania. Zatem gdy biegły relacjonuje organowi procesowemu treść przeprowadzonego w ramach ekspertyzy wywiadu z pokrzywdzoną, wykracza poza swoją procesową rolę i staje się świadkiem ze słyszenia, której to roli nie można kumulować w procesie karnym z funkcją biegłego (zob. art. 196 § 1 k.p.k.). W tym zakresie dowodowe wykorzystanie opinii jest niedopuszczalne.”

1.2.5. **Dopuszczalność wniesienia kasacji od orzeczenia sądu wydanego na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k.**

przepisy: art. 519 k.p.k., art. 523 k.p.k.

hasła: Kasacja - dopuszczalność

Postanowienie z dnia 24 października 2013 r., III KZ 58/13

Teza:

- 1) **Wydanie wyroku umarzającego postępowanie z przyczyn opisanych w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k., gdy wymagany jest zgodnie z art. 414 § 1 k.p.k. wyrok uniewinniający nie stanowi przeszkody do wniesienia kasacji. Dotyczy to jednak jedynie sytuacji, gdy sąd *meriti* ową negatywną przesłankę procesową dostrzegł po rozpoczęciu przewodu sądowego.**
- 2) **Gdy sąd umarza postanowieniem postępowanie przed rozpoczęciem przewodu sądowego (art. 339 § 3 k.p.k.) od tego orzeczenia kasacja nie przysługuje.**

Z uzasadnienia:

Z uzasadnienia:

„Wyrokiem Sądu Rejonowego w B. z dnia 28 września 2012 r. sygn. akt (...) Cezary M. został uznany za winnego tego, że w dniu 14 marca 2009r. w H. woj. (...) umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że kierując samochodem osobowym m-ki Peugeot 307 o nr rej. (...) z prędkością znacznie przekraczającą dozwoloną administracyjnie w tym miejscu i czasie prędkość wynoszącą 50 km/h, a nadto znajdując się pod wpływem środka odurzającego tetrahydrokannabinolu w stężeniu nie mniejszym niż 2,047 ng/ml we krwi, nie dostosował prędkości jazdy do swoich umiejętności, stracił panowanie nad samochodem i wjechał na chodnik uderzając w prawidłowo poruszającą się po nim pieszą Annę W., w wyniku czego spowodował u w/w obrażenia ciała, które spowodowały jej śmierć, co stanowi przestępstwo z art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. skazał go na karę 2 (dwóch) lat i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności.

Ponadto uznał oskarżonego Cezarego M. za winnego tego, że w dniu 14 marca 2009r. w H. woj. (...) kierował samochodem osobowym m-ki Peugeot 307 o nr rej. (...) znajdując się pod wpływem środka odurzającego tetrahydrokannabinolu w stężeniu nie mniejszym niż 2,047 ng/ml we krwi, co stanowi przestępstwo z art. 178 a § 1 k.k. i za to na podstawie art. 178 a § 1 k.k. skazał go na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Jako karę łączną orzekł karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 46 § 1 k.k. zasądził od oskarżonego na rzecz pokrzywdzonych kwoty po 5000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

Po rozpoznaniu apelacji obrońcy, Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 28 grudnia 2012 r. sygn. akt (...) utrzymał powyższe orzeczenie Sądu Rejonowego w mocy, uznając apelację za oczywiście bezzasadną.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego w K. wniósł obrońca skazanego, zarzucając temu wyrokowi:

- 1) rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, mające wpływ na treść powyższego wyroku, poprzez dokonanie przez Sąd Odwoławczy błędnej wykładni art. 178 a § 1 k.k. i przyjęcie, że oskarżony swoim postępowaniem wypełnił określone w niniejszym przepisie znamię znajdowania się „pod wpływem środka odurzającego”, podczas gdy ten znajdował się w stanie „po użyciu środka podobnie działającego do alkoholu”, przez co wypełnił ustawowe znamiona art. 87 § 1 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń,
- 2) rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, mające wpływ na treść powyższego wyroku, poprzez przyjęcie za podstawę wymiaru kary wymierzonej oskarżonemu art. 178 § 1 k.k. na skutek błędnego uznania, że oskarżony popełnił przestępstwo określone w art. 177 § 2 k.k. będąc pod wpływem środka odurzającego, podczas gdy powyższy czyn oskarżonego został popełniony w stanie „po użyciu środka podobnie działającego do alkoholu”, wobec czego art. 178 § 1 k.k. nie znajdował w sprawie zastosowania,
- 3) rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, mające wpływ na treść powyższego wyroku, poprzez niewłaściwe zastosowanie przy wymierzaniu oskarżonemu kary, zasad i dyrektyw jej wymierzania, określonych w art. 53 k.k. i uznanie w powyższym zakresie za okoliczności obciążające faktów, stanowiących standardowe znamiona ustawowe przestępstw, przypisanych oskarżonemu, które jako takie na wyższy wymiar kary mu wymierzonej nie miały prawa wpłynąć, co w połączeniu z zarzutami wskazanymi w pkt 1 i 2 spowodowało wymierzenie oskarżonemu kary rażąco niewspółmiernej,

4) naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na treść powyższego wyroku, poprzez nie zastosowanie przy rozstrzygnięciu sprawy art. 5 § 2 k.p.k. i rozstrzygnięciu występujących w niej wątpliwości, dotyczących znajdowania się oskarżonego w chwili popełnienia przestępstwa w stanie „pod wpływem środka odurzającego” na jego niekorzyść,

5) naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na treść powyższego wyroku, poprzez:

- nie rozważenie wszystkich zarzutów stawianych przez apelację obrońcy oskarżonego i pominięcie tej części zarzutów przy wyrokowaniu, co stanowi uchybienie treści art. 433 § 2 i 457 § 3 k.p.k.,

względnienie:

- nie uwzględnienie treści art. 415 § 5 k.p.k. oraz przepisów prawa materialnego, a to art. 361 § 1 Kodeksu cywilnego i utrzymanie w mocy wyroku Sądu I Instancji w zakresie pkt IX tegoż wyroku, pomimo, że roszczenie wynikające z popełnienia przez oskarżonego przestępstwa stanowiło przedmiot innego postępowania oraz że o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono.

Powołując się na wskazane w pkt I okoliczności obrońca wniósł o:

1) uchylenie zaskarżonego wyroku w całości, umorzenie postępowania w zakresie, w jakim obejmuje art. 178 k.k. i art. 178 a k.k. , na zasadzie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 45 § 1 Kodeksu wykroczeń i przekazanie sprawy w pozostałym zakresie Sądowi I Instancji do ponownego rozpoznania,

względnienie

2) uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację, Prokurator Okręgowy w K. wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w K. oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego w B. w części dotyczącej zobowiązania oskarżonego Cezarego M. na podstawie art. 46 § 1 k.k. do świadczenia na rzecz pokrzywdzonych Józefa W., Wiesława W. i Krzysztofa W. kwoty po 5000 zł dla każdego z nich tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, w pozostałej zaś części wniósł o oddalenie kasacji.

Stanowisko to prokurator Prokuratury Generalnej podtrzymał na rozprawie kasacyjnej z tą zmianą, że wniósł o oddalenie kasacji w pozostałej części jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja obrońcy jest zasadna i zasługuje na podzielenie w zakresie wszystkich zarzutów postawionych wyrokowi Sądu Okręgowego w K., jakkolwiek nie w zakresie wniosków końcowych. Uchybienia popełnione przez Sąd odwoławczy są bowiem tego rodzaju, że postulowana przez autora skargi decyzja o uchyleniu wyroku oraz umorzeniu postępowania w części dotyczącej skazania za czyny z art. 178 a § 1 k.k. oraz art. 178 k.k. i przekazaniu sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania w pozostałym zakresie byłaby przedwczesna. Przypomnieć bowiem należy, że kontroli kasacyjnej podlega orzeczenie sądu odwoławczego, a nie sądu a quo i dopóty, dopóki uchybienia popełnione przez sąd I instancji są możliwe do naprawienia w drodze zwykłego postępowania odwoławczego, to kontrola dokonywana w ramach procedury kasacyjnej nie powinna nieważyc rozstrzygnięć pierwszoinstancyjnych. Potrzeba uchylenia wyroku tak drugiej, jak i pierwszej instancji może mieć miejsce wtedy, kiedy rażące uchybienia prawomocnego judykatu znajdują "zakotwiczenie" właśnie w orzeczeniu pierwszoinstancyjnym (patrz S.

Zabłocki, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz T.2*, wydawnictwo ABC, 1998 r., komentarz do art. 537 k.p.k.). W realiach niniejszej sprawy orzeczenie Sądu II instancji zawiera wskazane w kasacji wady, a wiążą się one nie tylko z niewłaściwym rozpoznaniem zwykłego środka odwoławczego, ale również z wyrażeniem przez ten Sąd błędnego poglądu prawnego, wykraczającego poza ocenę dokonaną przez Sąd Rejonowy, a który też pogląd na gruncie obowiązujących uregulowań nie znajduje normatywnego oparcia.

Przechodząc do szczegółowego omówienia zarzutów kasacji i zaczynając od kwestii najmniej spornej, stwierdzić należy, iż orzeczenie Sądu odwoławczego w sposób rażąco narusza przepisy art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k. W toku swojego postępowania Sąd ten bowiem całkowicie pominął rozpoznanie zarzutu zawartego w punkcie 2 ppkt ostatni apelacji, w którym obrońca podniósł naruszenie art. 415 § 5 k.p.k., poprzez niezasadne i błędne zasądzenie na rzecz pokrzywdzonych zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Tego typu uchybienie, kiedy to sąd ad quem pomija milczeniem jeden z zarzutów środka odwoławczego, musi być uznane za rażące naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2013 r. sygn. akt II KK 127/12, LEX nr 1284914). Naturalną konsekwencją tego uchybienia jest naruszenie normy art. 457 § 3 k.p.k., regulującej wymogi stawiane uzasadnieniu orzeczenia sądu II instancji, które powinno zawierać ustosunkowanie się do wszystkich zarzutów i wniosków apelacji. Z tego też względu uchylenie wyroku w tej części staje się konieczne.

Skuteczne okazały się również zarzuty zawarte w pkt 1 i 2 kasacji, w których obrońca poprzez argument obrazy prawa materialnego zakwestionował rozstrzygnięcia Sądu odwoławczego związane z przypisaniem skazanemu popełnienia inkryminowanych czynów w stanie „pod wpływem środka odurzającego”, a nie tylko „po użyciu środka podobnie działającego do alkoholu”, w rozumieniu art. 87 § 1 Kodeksu wykroczeń. Stwierdzić bowiem należy, że Sąd ad quem rozpoznając ten zarzut apelacji, poczynił w tej kwestii własne ustalenia tak faktyczne, jak i prawne, wykraczając - wbrew kierunkowi środka odwoławczego - poza sferę ustaleń, w kręgu których obracał się Sąd I instancji. Powyższe ma niebagatelne znaczenie dla wyników postępowania kasacyjnego, bowiem o ile Sąd odwoławczy zaakceptowałby jedynie ocenę dokonaną przez Sąd a quo, a dokonałby tego z rażącym naruszeniem prawa w rozumieniu art. 523 § 1 k.p.k., to konsekwencją tego musiałoby być uchylenie zarówno wyroku wydanego w drugiej, jak i w pierwszej instancji. Wyrok Sądu Okręgowego w K. zawiera jednak w części motywacyjnej stwierdzenia, których w ustaleniach stanu faktycznego Sądu Rejonowego trudno się doszukać. Sąd I instancji przyjął mianowicie, że nie miały miejsca żadne okoliczności zewnętrzne, które wpłynęłyby na tor jazdy samochodu kierowanego przez oskarżonego. W szczególności Sąd ten zakwestionował wersję Cezarego M., jakoby na torze jazdy jego samochodu pojawił się pies, co miało być przyczyną utraty panowania nad pojazdem (str. 12 uzasadnienia). Tymczasem Sąd Okręgowy, na str. 13 uzasadnienia swojego wyroku wersję oskarżonego interpretuje jako „jeden z omamów, jakie towarzyszą zażywaniu substancji odurzających”. Dalej twierdzi, że „(...)zobaczenie na drodze psa, którego nie było, mogło być właśnie iluzją. Podjęta reakcja (zjechanie z drogi na chodnik), także była daleka od logiki i zdrowego rozsądku. By ratować nieistniejącego psa, oskarżony wybrał zjechanie przy ponad 80 km/h na chodnik, którym szła piesza, ryzykując jej potrącenie i wpadnięcie samochodu do rowu. Zdaniem Sądu, te podejmowane przed wypadkiem i w jego trakcie działania, przez swoją nonsensowność i nieracjonalność, świadczą pomocniczo o stanie, w jakim znajdował się oskarżony w momencie krytycznym i pozwalają na uznanie, że był to stan upośledzający zdolności psychomotoryczne tak samo, jak alkohol w stężeniu ponad 0,5 ‰, czyli w takim znaczeniu jakie wynika z art. 178 a § 1 k.k. (...) Jazda bez celu, jazda z prędkością nie dającą kontroli nad pojazdem, zjechanie z drogi na prostym odcinku, pojawiająca się później wersja z psem, którego nikt nie widział, wjechanie na chodnik i rozjechanie pieszej, jako alternatywa dla rozjechania nieistniejącego psa - to

czynniki, jakie zdaniem Sądu wskazują na realne upośledzenie zdolności psychomotorycznej Cezarego M. (...).”

Wydaje się, że powyższe rozważania Sądu Okręgowego, które celowo Sąd Najwyższy tak szeroko przytoczył, świadczą o przekroczeniu przez Sąd ad quem nie tylko granic rozpoznania zwykłego środka odwoławczego, regulowanych przepisem art. 434 § 1 k.p.k., ale również reguł oceny dowodów, określonych w art. 7 k.p.k. w zw. z art. 5 § 2 k.p.k. Trafnie wskazuje kasacja obrońcy, że wersja skazanego o przebiegającym przez drogę psie mogła być naturalną i intuicyjną ścieżką jego obrony. Sąd Okręgowy tymczasem wersję tę zinterpretował jako jeden z „omamów” towarzyszących odurzeniu, co jest stwierdzeniem absolutnie dowolnym i nie znajdującym jakiegokolwiek dowodowego oparcia. Podobnie dowolne jest wnioskowanie Sądu, iż o fakcie, że skazany znajdował się pod wpływem środka odurzającego, była jego decyzja o „jeździe bez celu”. Wszak typowym, a nie patologicznym, wynikającym z odurzenia, wydaje się zachowanie młodego człowieka, który dopiero co uzyskał prawo jazdy i chce tym faktem zaimponować rówieśnikowi, udając się z nim na przejażdżkę.

Wreszcie wywody Sądu Okręgowego o mechanizmie „otrzeźwienia” skazanego po spowodowanym wypadku, wydają się równie dowolne (patrz str. 12 i następne uzasadnienia wyroku). Sąd posługuje się na tę okoliczność argumentacją własną, a nie zaczerpniętą z licznie powoływanych w sprawie opinii biegłych, którzy wskazują, że stopień nasilenia negatywnych skutków $\Delta 9$ – THC zależy, po pierwsze, od jego stężenia w organizmie, po drugie zaś - od indywidualnych cech osoby wprowadzającej do organizmu ten środek. W ocenie Sądu odwoławczego to, że skazany momentalnie „otrzeźwiał”, było wynikiem silnych przeżyć towarzyszących mu, kiedy dowiedział się o śmierci przypadkowej pieszej. Twierdzenie to, w realiach dowodowych niniejszej sprawy wydaje się gołostowne, gdyż brak jest - bez oparcia się o wiedzę medyczną - podstaw do takiego tłumaczenia stanu Cezarego M. To nie oskarżony, a pasażer pojazdu - Mateusz O., zachowywał się po wypadku nieracjonalnie, o czym zeznawali przesłuchani w sprawie świadkowie. Nie było zatem podstaw, by powody „normalnego” zachowania się Cezarego M. interpretować na jego niekorzyść, jako wynik „otrzeźwienia” po zażyciu środka odurzającego. Jako przykład dowodzący błędnego rozumowania Sądu podać można, że przeciw objawy somatyczne zbliżonego do odurzenia stanu upojenia alkoholowego nie ustępują automatycznie wraz z pojawieniem się zewnętrznych czynników emocjonalnych.

Sąd Okręgowy w K. na str. 11 uzasadnienia swojego wyroku, zdefiniował stan „pod wpływem” środka odurzającego w sposób zupełnie arbitralny i kategoriowy, stwierdzając, iż dolną granicą tego stanu jest stężenie THC w organizmie wynoszące 2 ng/ml. Tego typu stwierdzenie nie padło w wyroku Sądu a quo, który stan znajdowania się Cezarego M. „pod wpływem” środka odurzającego uzasadniał okolicznościami innej natury. Trudno zatem kontrolę orzeczenia Sądu I instancji, dokonaną przez Sąd II instancji pod kątem zarzutów podniesionych w apelacji, uznać za kompletną i rzetelną, skoro - pomimo braku środka odwoławczego na niekorzyść - Sąd ten „zacieśnił” pojęcie stanu „pod wpływem” środka odurzającego do określonych przez siebie granic ilościowych THC w organizmie. Jednocześnie Sąd ten zbagatelizował, pomijając milczeniem, dorobek doktryny i orzecznictwa, które przy odróżnieniu stanu „pod wpływem” i stanu „po użyciu” środka odurzającego nakazuje posługiwać się nie tyle kryterium ilościowym stężenia tego środka, co jego indywidualnym oddziaływaniem na konkretnego sprawcę (por. R. Stefański – Wykroczenia drogowe. Komentarz. LEX 2011- komentarz do art. 87 k.w., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2007 r., sygn. akt V KK 128/06 LEX nr 257849, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2011 r., sygn. akt V KK 398/10, LEX nr 848186, W. Kotowski – Kodeks wykroczeń. Komentarz. Oficyna 2009, komentarz do art. 87 k.w.). W konsekwencji zarzut kasacji, kierowany pod adresem orzeczenia Sądu odwoławczego w pkt. 1 i 2 skargi, jest zasadny, skoro Sąd ten arbitralnie zdefiniował stan

„pod wpływem” środka odurzającego stosując miernik ilościowy (2 ng/ml), do czego brak jest upoważnienia ustawowego. To dowolne i błędne założenie prawne Sądu ad quem powodowało, że zarzuty zawarte w apelacji obrońcy z góry musiały zostać przez tenże Sąd odrzucone, a argumentacja przedstawiona na ich poparcie - uznana za bezprzedmiotową, skoro ponad wszelką wątpliwość Cezary M. w momencie wypadku miał przekroczony określony limit stężenia THC, nakazujący uznanie – wedle tegoż Sądu - znajdowania się „pod wpływem” tego środka, niezależnie od zachowań behawioralnych sprawcy wypadku.

Pojęcia stanu „po użyciu środka podobnie działającego do alkoholu” i stanu „pod wpływem środka odurzającego” nie są zdefiniowane w żadnym akcie prawnym, tak jak ma to miejsce w odniesieniu do spożycia alkoholu (por. art. 46 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, tekst jedn. Dz. U. Nr 1356 z 2012 r. ze zm., art. 115 § 16 k.p.k.). Brak definicji legalnej powoduje zatem istotne problemy interpretacyjne, nie ułatwiając praktyce sądowej odróżnienie obu tych pojęć i budząc jednocześnie spory doktrynalne (por. szerzej na ten temat R. Stefański, op. cit). Należy jednak zauważyć, że ustawodawca w odniesieniu do środków odurzających nie wprowadził definicji, polegającej na przyjęciu i odróżnieniu obu stanów „po użyciu” i „pod wpływem” tych środków tylko na podstawie kryterium ich stężenia w organizmie, zatem brak jest podstaw normatywnych do wprowadzenia i stosowania takiego materialnego domniemania na etapie stosowania prawa. Sąd rozpoznający konkretny przypadek o czyn polegający na prowadzeniu pojazdu w stanie znajdowania się pod wpływem lub po użyciu substancji odurzającej innej niż alkohol, musi zatem - de lege lata - nie tylko stwierdzić istnienie takiego środka w organizmie osoby kierującej pojazdem, ale również określić, czy wpłynął on na jej zachowanie w sposób analogiczny, jak w przypadku znajdowania się w stanie nietrzeźwości. Dopiero po takim ustaleniu możliwe będzie przypisanie sprawcy dodatkowego znamienia kwalifikującego, w postaci znajdowania się „pod wpływem” środka odurzającego w rozumieniu art. 178 § 1 k.k.

Dostrzegając faktyczne trudności, przed jakimi może stanąć praktyka sądowa w zakresie prawidłowego i sprawnego orzekania, stwierdzić należy, że w aktualnym stanie prawnym, sąd rozpoznający sprawę o przestępstwo przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji popełnione pod wpływem środka odurzającego, każdorazowo musi ustalić, czy środek ten miał realny wpływ na sprawność psychomotoryczną kierującego pojazdem w stopniu podobnym, jak w sytuacji znajdowania się pod wpływem alkoholu. Praktycznie zatem w każdym przypadku stwierdzenia tego środka w organizmie, będzie więc konieczne dokonywanie ustaleń dowodowych w zakresie zachowania się osoby badanej w chwili zdarzenia, często połączone z ekspertyzą biegłych. Trudności te nie mogą bowiem usprawiedliwiać odstępstwa od podstawowej, gwarancyjnej zasady prawa karnego *nullum crimen sine lege scripta*. Dopóty zatem, dopóki ustawodawca nie określi - jak ma to miejsce w przypadku alkoholu - jakie stężenia progowe środków odurzających uznaje za równoznaczne ze stanem znajdowania się pod ich „wpływem”, trudności tych nie będzie można uniknąć i sąd orzekający w każdej takiej sprawie będzie musiał ustalić, czy środek ten *in concreto* oddziaływał na kierującego pojazdem w stopniu, który zakłócał jego czynności psychomotoryczne w sposób analogiczny, jak w przypadku znajdowania się w stanie nietrzeźwości. Jeśli ustalenie to będzie miało charakter negatywny, wówczas będzie to równoznaczne z możliwością przypisania sprawcy jedynie działania w stanie „po użyciu” tego środka, w rozumieniu art. 87 § 1 k.w. Wydaje się, że *de lege ferenda* nie istnieją jednak żadne przeszkody praktyczne ani prawne, by w przypadku stwierdzenia w organizmie kierującego tych środków odurzających, których stężenia mogą być oznaczone, a które wymienione są w § 2 pkt 1- 5 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 11 czerwca 2003 r. w sprawie wykazu środków działających podobnie do alkoholu oraz warunków i sposobu przeprowadzania badań na ich obecność w organizmie (Dz. U. Nr 116 poz. 1104 ze zm.), tak jak w przypadku alkoholu oznaczyć ilościowy ich próg, od którego

przekroczenia stosowane będzie domniemanie znajdowania się osoby kierującej „pod wpływem” lub „po użyciu” takiego środka. Opinie biegłych i dowody uzupełniające opisujące stan sprawcy przestępstwa drogowego bezpośrednio po zdarzeniu byłyby wówczas zastrzeżone tylko dla sytuacji znajdowania się sprawcy po zażyciu innej substancji odurzającej, niezdefiniowanej w wyżej wymienionych przepisach. Nie przekonują argumenty przeciwników normatywnego określenia stężeń środków odurzających, odróżniającego stan „po użyciu” takiego środka od stanu znajdowania się „pod jego wpływem”. Wskazywanie, że tego typu domniemanie narusza zasadę indywidualizacji winy i odpowiedzialności karnej, nie wydaje się konsekwentne. Wszak identycznym argumentem należałoby się posługiwać w przypadku znajdowania się kierującego pod działaniem alkoholu, którego stężenie niewiele przekraczające 0,5 ‰ w indywidualnych przypadkach może w ogóle nie dawać żadnych objawów somatycznych i nie upośledzać zdolności do kierowania pojazdem.

Przechodząc do omówienia kolejnych zarzutów kasacji, stwierdzić należy, że zarzut postawiony w pkt. 4 skargi, dotyczący naruszenia przez Sąd odwoławczy zasady domniemania niewinności, określonej w art. 5 § 2 k.p.k., jest zasadny o tyle w odniesieniu do tego Sądu, że poczynił on dodatkowe, nowe ustalenia faktyczne i prawne, których Sąd I instancji w uzasadnieniu swojego orzeczenia nie zawarł, a którym to - o czym była mowa wyżej- nie można przypisać waloru rzetelności, chronionej przez sformułowaną w art. 7 k.p.k. regułę swobodnej oceny dowodów.

Należy podzielić również zasadność zarzutu zawartego w pkt. 3 kasacji, w którym jego autor podnosi obrazę art. 53 k.k. poprzez uznanie za okoliczności obciążające faktów, które stanowią standardowe znamiona przypisanych skazanemu przestępstw. Nie jest to bynajmniej niedopuszczalny, w świetle art. 523 § 1 k.p.k., zarzut niewspółmierności kary, chociaż kary on w istocie dotyczy. Dozwolone jest bowiem kwestionowanie w skardze kasacyjnej orzeczenia o karze, pod warunkiem jednak postawienia zarzutu rażącej obrazy prawa materialnego lub procesowego, która mogła mieć wpływ na treść tego rozstrzygnięcia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 1999 r., sygn. IV KKN 206/99, OSNKW z 2000 r., z. 1-2, poz. 15). Wprawdzie postawiony przez obrońcę zarzut od strony formalnej winien formułować również obrazę art. 433 § 2 k.p.k., związaną z nierzetelną kontrolą odwoławczą zwykłego środka zaskarżenia, ale uzasadnienie kasacji, w szczególności wywody zawarte na str. 16 jej uzasadnienia, pozwalają poprzez pryzmat art. 118 § 1 k.p.k. na odczytanie intencji skarżącego. Odnosząc się do tego zarzutu w pierwszej kolejności należy podnieść, że elementy stanu faktycznego, wchodzące w skład ustawowych znamion przestępstwa, mogą być uznane za okoliczności mające wpływ na wymiar kary wyłącznie wtedy, gdy mają charakter stopniowalny. Będzie to miało miejsce w szczególności wtedy, gdy w znacznym zakresie będą one odbiegać od dopuszczalnych norm (np. wysoki próg nietrzeźwości sprawcy wypadku, rażące przekroczenie dopuszczalnej prędkości). Zarówno wyrok Sądu I instancji, jak i wyrok Sądu odwoławczego, prócz tych stopniowalnych okoliczności obciążających, wymieniają zwykłe znamiona przestępstw, jako mające wpływ na wymiar orzeczonej kary. I tak Sąd Rejonowy omawiając przesłanki, które legły u podstaw wymiaru kary wskazał na „tragiczny skutek działania oskarżonego”, co jest wszak znamieniem przestępstwa z art. 177 § 2 k.k. Podniósł, że w chwili wypadku znajdował się on pod wpływem środka odurzającego, „co w znaczący sposób podnosi stopień społecznej szkodliwości zarzucanego mu czynu” (str. 17 uzasadnienia). Powinnością Sądu Okręgowego dokonującego kontroli zaskarżonego wyroku było zwrócenie uwagi, że nie można znamienia przestępstwa z art. 178 § 1 k.k. i z art. 178 a § 1 k.k., które ipso iure stanowi o większej dolegliwości karnej, traktować jednocześnie jako okoliczności obciążającej. Z treści wyroku Sądu I instancji wynika przecież, że stężenie tetrahydrokannabinolu we krwi wynosiło w chwili wypadku nie mniej niż 2,047 ng/ml, więc próba sugestii dopiero na etapie orzekania kary, jakoby środka tego było znacznie więcej, co uzasadnia karę surowszą, wydaje się zabiegiem

Z uzasadnienia:

„W zakończonym prawomocnie postępowaniu Marek C. został skazany za przestępstwo z art. 231 § 1 k.k., polegające na tym, że w dniu 15 kwietnia 2005 r. w S. woj. m., jako kierownik Filii Starostwa Powiatu K. w S. działając z upoważnienia Burmistrza Miasta i Gminy S., nie dopełnił swoich obowiązków przy wydawaniu decyzji sygn. (...) o zatwierdzeniu zamiennego projektu budowlanego i udzieleniu pozwolenia na budowę dla rozbudowy i przebudowy budynku mieszkalnego Beaty M., na budynek mieszkalno-handlowy poprzez nieuwzględnienie warunków przewidzianych w § 12 ust. 5 oraz § 206 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku „w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie” – w zakresie odległości okapu od granicy oraz braku opinii geotechnicznej, czym działał na szkodę interesu Mirosławy C., Antoniego O., co stanowiło występki z art. 231 § 1 k.k. i za to na mocy art. 231 § 1 k.k. wymierzono mu karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności, warunkowo zawieszając jej wykonanie na okres 2 lat próby. Ponadto, na podstawie art. 71 § 1 k.k. wymierzono Markowi C. karę grzywny w wysokości 50 (pięćdziesiąt) stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 30 (trzydzieści) złotych.

Oskarżony Mirosław F. został z kolei uniewinniony od popełnienia zarzucanego mu czynu z art. 271 § 1 k.k. i art. 272 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., polegającego na tym, że w dniu 12 maja 2005 r. w S. woj. m., jako osoba uprawniona do wystawienia dokumentu „oświadczenie kierownika budowy o zakończeniu budowy”, poświadczył w nim nieprawdę co do tego, iż obiekt w S. przy ul. O. własności Beaty M., został wybudowany zgodnie z projektem budowlanym i warunkami pozwolenia na budowę (...), oraz (...), czym poprzez podstępne wprowadzenie w błąd funkcjonariusza publicznego, wyłudził poświadczenie nieprawdy w dokumencie (...) decyzja nr (...) „o udzieleniu pozwolenia na częściowe użytkowanie budynku mieszkalno-handlowego, w zakresie parteru budynku pomieszczeń handlowych, zlokalizowanego na działce nr (...) w S. własności Beaty M.”.

Jednocześnie oskarżona Beata M. została uniewinniona od popełnienia zarzucanego jej czynu z art. 272 k.k., polegającego na tym, że w dniu 12 maja 2005 r. w S. woj. m., poprzez podstępne wprowadzenie w błąd funkcjonariusza publicznego podnosząc we wniosku o udzielenie pozwolenia na użytkowanie częściowe budynku, podała, że rozbudowa i przebudowa budynku mieszkalnego, na mieszkalno-handlowy w S. przy ul. O., przebiegała na podstawie pozwolenia na budowę nr (...) oraz (...), przez co wyłudziła poświadczenie nieprawdy w dokumencie, sygn. (...) decyzja nr (...), „o udzieleniu pozwolenia na częściowe użytkowanie budynku mieszkalno-handlowego, w zakresie parteru budynku pomieszczeń handlowych, zlokalizowanego na działce nr (...) w S. własności Beaty M.”.

W postępowaniu tym w charakterze oskarżycieli posiłkowych działali Mirosława C. i Antoni O., przy czym kwestia, czy mogą oni być uznani za pokrzywdzonych, nie była przedmiotem zainteresowania ani procedującego w pierwszej instancji Sądu Rejonowego w W., ani też rozpoznającego apelację między innymi pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej Mirosławy C. Sądu Okręgowego w K.

Obecnie od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 9 listopada 2012 r., w części utrzymującej w mocy orzeczenie uniewinniające Mirosława F. i Beatę M., pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej Mirosławy C. wniósł kasację, która została przyjęta i przedstawiona do rozpoznania Sądowi Najwyższemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przedstawiony stan sprawy rodzi potrzebę rozważenia, czy Mirosławowi C. przysługuje status pokrzywdzonego przestępstwem określonym w art. 271 § 1 k.k. i art. 272 k.k. w

zw. z art. 11 § 2 k.k. (zarzuconym oskarżonemu Mirosławowi F.) oraz przestępstwem określonym w art. 272 k.k. (zarzuconym oskarżonej Beacie M.). Odmienne stanowisko oznacza bowiem, że Mirosława C. w odniesieniu do ww. czynów nie może działać w procesie w charakterze oskarżyciela posiłkowego jako strona (art. 53, art. 49 § 1 k.p.k.), a zatem nie jest uprawniona do wnoszenia zarówno zwykłych środków odwoławczych (art. 425 § 1 k.p.k.) jak i nadzwyczajnych środków zaskarżenia, do których należy kasacja (art. 520 § 1 k.p.k.).

Wobec przyjęcia kasacji, a więc uznania przez uprawniony organ sądu odwoławczego jej dopuszczalności (zarządzenie z dnia 18 lutego 2013 r., k. 1611–1612), celowe stało się wyłożenie argumentacji przemawiającej za tezą przeciwną, czyli niemożnością merytorycznego rozpoznania wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego skargi. Analiza będącej przedmiotem zainteresowania problematyki prowadzi bowiem do wniosku, że przyjęte w tym przedmiocie stanowisko nie znajduje wystarczającego uzasadnienia w dyspozycji przepisu art. 49 § 1 k.p.k., stanowiącego definicję pokrzywdzonego w procesie karnym.

Zgodnie z art. 49 § 1 k.p.k. pokrzywdzonym jest osoba fizyczna lub prawna, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje wąska, materialna definicja pokrzywdzonego. W myśl tej definicji krąg pokrzywdzonych w rozumieniu art. 49 § 1 k.p.k. ograniczony jest zespołem znamion czynu będącego przedmiotem postępowania oraz czynów współukaranych, co skutkuje koniecznością ustalenia naruszenia normy karnej, określenia przedmiotu i zakresu tej normy oraz poszukiwaniem związku pomiędzy znamionami czynu a zagrożeniem dobra prawnego konkretnego podmiotu (zob. np. uchwała SN z dnia 15 września 1999 r., I KZP 26/99, OSNKW 1999, z. 11-12, poz. 69; uchwała SN z dnia 21 października 2003 r., I KZP 29/03, OSNKW 2003, z. 11-12, poz. 94; postanowienie SN z dnia 17 listopada 2005 r., II KK 108/05, R - OSNKW 2005, poz. 2094; postanowienie SN z dnia 28 kwietnia 2008 r., I KZP 6/08, OSNKW 2008, z. 6, poz. 42; postanowienie SN z dnia 23 września 2008 r., I KZP 16/08, OSNKW 2008, z. 10, poz. 78).

Warunkiem przyznania, zgodnie z art. 49 § 1 k.p.k., statusu pokrzywdzonego danej osobie jest to, by jej dobro prawne zostało naruszone lub zagrożone w sposób bezpośredni, a więc taki, w którym pomiędzy czynem zawierającym znamiona przestępstwa a naruszonym lub zagrożonym dobrem danego podmiotu nie ma ogniów pośrednich (W. Daszkiewicz, Pokrzywdzony przestępstwem, w: Nowa kodyfikacja karna z. 14, Warszawa 1998 s. 148; T. Grzegorzczak, J. Tylman, Polskie postępowanie karne, Warszawa 2005, s. 274-275; uchwała SN z dnia 21 października 2003 r., I KZP 29/03, OSNKW 2003, z. 11-12, poz. 94). W doktrynie prawa karnego wskazuje się, że rodzajowym przedmiotem ochrony przepisów z rozdziału XXXIV kodeksu karnego jest pewność obrotu oparta na zaufaniu do dokumentów, prawdziwość pism urzędowych i publiczne zaufanie do dokumentów (A. Marek: Kodeks karny. Komentarz, 5 wydanie; Z. Kallaus: Przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów w: Nowa kodyfikacja karna, z. 7, Warszawa 1998).

Reasumując stwierdzić należy, że dla przyznania statusu pokrzywdzonego konieczne jest prawidłowe rozpoznanie nie tylko ogólnego lub rodzajowego, ale także i indywidualnego przedmiotu ochrony analizowanej normy karnej, przy jednoczesnym uwzględnieniu, iż dany czyn może wypełniać znamiona więcej niż jednego przepisu ustawy. Kryterium bezpośredniości naruszenia lub zagrożenia dobra prawnego danej osoby oznacza, że w relacji między czynem o konkretnych znamionach przestępstwa a naruszeniem lub zagrożeniem dobra tej osoby nie ma ogniów pośrednich, z czego wynika, że do kręgu pokrzywdzonych można zaliczyć tylko ten podmiot, którego dobro prawne zostało działaniem przestępnym naruszone wprost, a nie za pośrednictwem godzenia w inne dobro

k.p.k. jest zasadna. Do obrazy tych przepisów prawa karnego materialnego doszło jednak w następstwie obrazy przepisu art. 4 § 1 k.k.

Przed przystąpieniem do rozważań dotyczących obrazy powyżej wskazanych przepisów, przede wszystkim konieczne jest wskazanie, gdyż ma to istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, iż przepis art. 39 pkt 2b k.k. nie przewiduje jednego środka karnego występującego w kilku postaciach, a wymienia w jednej jednostce redakcyjnej cztery odrębne środki karne. Przemawia za tym nie tylko sformułowanie przepisu art. 39 k.k. zawierającego wykaz wszystkich środków karnych, ale również fakt, iż wymienione w art. 39 pkt 2b k.k. nakaz oraz zakazy mogą występować nie tylko samodzielnie, ale też łącznie z pozostałymi, które mogą być orzekane niezależnie od siebie na różne okresy obowiązywania zgodnie z art. 43 § 1 k.k. W takiej sytuacji konieczne jest również rozstrzygnięcie, jaki został orzeczony wobec skazanego środek karny, czy zakaz zbliżania się do pokrzywdzonych, tak jak wskazują na to oskarżyciele publiczny i posiłkowy w pisemnych odpowiedziach na kasację oraz na rozprawie kasacyjnej, czy też zakaz kontaktowania się z pokrzywdzonymi, tak jak wskazuje na to obrońca skazanego w kasacji.

Z wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 28 grudnia 2011 r. nie wynika jednoznacznie, który z omawianych środków karnych został orzeczony, gdyż użyte w nim sformułowanie „zakaz kontaktowania się z pokrzywdzonymi (...) na odległość bliższą niż 100 metrów na okres 3 lat” zawiera zarówno sformułowanie mogące wskazywać, że orzeczono zakaz kontaktowania się jak i zakaz zbliżania się do pokrzywdzonych. Stanowisko prokuratora wyrażone w pisemnej odpowiedzi na kasację, że orzeczono w wyroku zakaz kontaktowania się z pokrzywdzonymi, a podanie odległości, na jaką nie wolno zbliżać się do nich skazanemu, nie zmienia charakteru środka karnego, a jedynie go uszczegóławia poprzez sprecyzowanie zakresu obowiązywania, jest mało przekonujące, gdyż nie uwzględnia wszystkich aspektów tej sprawy. Niezbędne jest bowiem w tej sprawie odniesienie się do powołanej w wyroku podstawy prawnej orzeczonego środka karnego, a to art. 39 pkt 2b k.k. w zw. z art. 41a § 1 i 4 k.k. oraz art. 43 § 1 k.k. O ile, art. 39 pkt 2b k.k. i art. 41a § 1 k.k. odnoszą się do obu tych środków karnych, podobnie jak art. 43 § 1 k.k. podaje okresy, na jakie mogą być one orzekane, o tyle przepis art. 41a § 4 k.k. ma zastosowanie jedynie w przypadku orzeczenia zakazu zbliżania się do określonych osób. Wskazuje na to nie tylko jego treść, ale również fakt, iż został on dodany do kodeksu karnego równocześnie z wprowadzeniem do katalogu środków karnych zakazu zbliżania się do określonych osób, pozwalając jego doprecyzowanie poprzez określenie odległości, którą skazany obowiązany jest zachować od osób chronionych. Ta okoliczność pozwala więc stwierdzić, iż w istocie wobec Krzysztofa W. został orzeczony zakaz zbliżania się do pokrzywdzonych na odległość bliższą niż 100 metrów.

To stwierdzenie ma niewątpliwą wpływ na treść rozstrzygnięcia z uwagi zmianę treści przepisów dotyczących tych środków karnych w okresie pomiędzy popełnieniem przez skazanego przestępstwa (od 28 sierpnia 2009 r. do 29 lipca 2010 r.), a wydaniem wyroku przez Sąd I instancji (28 grudnia 2011 r.). Zauważyć należy, że środek karny w postaci zakazu kontaktowania się z określonymi osobami posiadał podstawę prawną w przepisach obowiązujących w dacie popełnienia przypisanego skazanemu przestępstwa, gdyż został wprowadzony do kodeksu karnego z dniem 26 września 2005 r. ustawą z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego i ustawy - Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 163, poz. 1363). Środek karny w postaci zakazu zbliżania się do określonych osób został natomiast dodany do kodeksu karnego ustawą z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 842), która weszła w życie z dniem 1 sierpnia 2010 r., a więc już po popełnieniu przez skazanego przypisanego mu czynu.

Takie sytuacje, związane ze zmianą ustawodawstwa, reguluje przepis art. 4 k.k., nakazujący stosowanie ustawy nowej jako podstawy wyrokowania, zaś ustawy starej jedynie wówczas, gdy jest ona względniejsza dla sprawcy. Pojęcie „ustawa”, użyte w tym przepisie należy odnosić do całego obowiązującego w danym czasie stanu prawnego odnoszącego się do badanego czynu (por. wyrok SN z dnia 4 lipca 2001 r., V KKN 346/99, LEX nr 51679). Nie można mieć również wątpliwości, iż przepis ten odnosi się nie tylko do zmiany całej ustawy (np. wejście w życie nowego kodeksu karnego), ale również do zmiany poszczególnych jej przepisów (w wyniku ustaw nowelizacyjnych), które w danej sytuacji mogą mieć zastosowanie. Oceniając, która z ustaw jest dla sprawcy względniejsza należy, między innymi, uwzględnić sankcje grożące za rozpatrywane przestępstwo, w tym możliwość orzeczenia obok kary środka karnego. Rozważania te prowadzą do wniosku, że w niniejszej sprawie doszło do obrazy przepisu art. 4 k.k. poprzez orzeczenie środka karnego w oparciu o przepisy kodeksu karnego obowiązujące w chwili orzekania, które są mniej korzystne dla skazanego, czego konsekwencją jest zaistnienie w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k., gdyż orzeczono środek karny nieznanym ustawie. Zarówno pod rządem Kodeksu postępowania karnego z 1969 r., jak i obecnie obowiązującego, nawet wówczas, gdy uchybienie to stanowiło przyczynę nieważności orzeczenia, przyjmuje się w orzecznictwie, że chodzi tu wyłącznie o orzeczenie kary, środka karnego lub zabezpieczającego nie znanego w ogóle obowiązującej ustawie karnej, nie znanych w ogóle polskiemu systemowi obowiązującego prawa karnego. Orzeczenie natomiast kary, środka karnego lub zabezpieczającego znanych wprawdzie obowiązującej ustawie karnej, ale nieprzypisanych w tej ustawie za dane przestępstwo lub też wymierzenie ich powyżej lub poniżej granicy ich ustawowego określenia, stanowi obrazę odpowiedniego przepisu prawa materialnego (por. uchwałę 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 1970 r., VI KZP 55/70, OSNKW 1971, z. 2, poz. 17; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 1989 r., V KRN 267/89). Pogląd ten jako nadal aktualny, w pełni zasługuje na aprobatę. Konieczna jest jednak ścisła interpretacja zwrotu normatywnego „nieznane ustawie” (por. Z. Gostyński (w:) Z. Gostyński i in., Kodeks postępowania karnego. Komentarz, 1998, t. I., str. 379; P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, Kodeks postępowania karnego. Komentarz., 2007, str. 691-693; T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego oraz ustawa o świadku koronnym, wydanie 5, str. 945). Zdaniem Sądu Najwyższego w tym składzie, chodzi o orzeczenie kary lub środka nieznanego ustawie, w oparciu o którą orzekano lub przy uwzględnieniu art. 4 k.k. winno być się orzekać. Nie tylko bowiem sam czyn musi być określony w ustawie obowiązującej w chwili jego popełnienia, ale również kara przewidziana za ten czyn.

Reasumując należy stwierdzić, że orzeczenie kary, środka karnego lub środka zabezpieczającego niemieszczącego się w katalogu kar lub środków zamieszczonym w ustawie będącej podstawą orzekania, lub w ustawie, która przy uwzględnieniu art. 4 k.k. powinna być podstawą orzekania, oznacza orzeczenie kary lub środka nieznanego ustawie, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k.

Mając powyższe na uwadze, konieczne było uchylene zaskarżonego wyroku oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu I instancji w części orzekającej na podstawie art. 39 pkt 2b w zw. z art. 41a § 1 i 4 k.k. środek karny w postaci zakazu zbliżania się do pokrzywdzonych. Sąd Najwyższy nie przekazał właściwemu Sądowi sprawy do ponownego rozpoznania w tym zakresie z uwagi na to, że sprawa była zaskarżona tylko i wyłącznie na korzyść skazanego, co uniemożliwia ponowne orzekania co do środków karnych. Orzeczenie ponownie środka karnego w postaci zakazu zbliżania się do pokrzywdzonych nie jest możliwe ze względów wyżej wskazanych, natomiast orzeczenie jakiegokolwiek innego środka karnego, w tym zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonymi, byłoby działaniem na niekorzyść skazanego. Przypomnieć jednak należy, że sąd wykonujący orzeczenie w niniejszej sprawie, zgodnie z art. 74 § 2 k.k. może w okresie próby ustanowić

1.2.10. Dopuszczalność wniesienia kasacji od orzeczenia sądu wydanego na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k.

przepisy: art. 519 k.p.k., art. 523 k.p.k.

hasła: Kasacja - dopuszczalność

Postanowienie z dnia 23 października 2013 r., III KZ 55/13**Teza:**

Kasacja wniesiona wbrew ograniczeniom z art. 523 § 2 k.p.k., w której nie podniesiono uchybienia wymienionego w art. 439 k.p.k., jest niedopuszczalna i ma tu zastosowanie rozwiązanie przyjęte w art. 530 § 2 k.p.k. lub art. 531 § 1 k.p.k.; brak w takiej kasacji zarzutu wystąpienia bezwzględneho powodu odwoławczego nie może być uzupełniony w trybie art. 120 k.p.k.

Z uzasadnienia:

„Zaskarżonym zarządzeniem odmówiono przyjęcia kasacji sporządzonej przez obrońcę skazanego z uwagi na jej niedopuszczalność z mocy ustawy. Zażalenie na to zarządzenie wywiodła obrońca, zarzucając uchybienie polegające na niewezwaniu skarżącego do usunięcia braków formalnych kasacji w trybie art. 120 § 1 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie obrońcy skazanego należało uznać za niezasadne. Wskazuje ona, że w sytuacji niedopuszczalności kasacji z uwagi na oparcie jej na powodach innych niż wymienione w art. 439 k.p.k., w przypadku skazania na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, obowiązkiem uprawnionego organu w postępowaniu okołokasacyjnym jest wezwanie skarżącego do uzupełnienia w trybie art. 120 § 1 k.p.k. braku formalnego przez sformułowanie właściwych podstaw skargi. Nie sposób podzielić tego stanowiska. Zgodnie z art. 530 § 2 k.p.k., prezes sądu, do którego wniesiono kasację, odmawia jej przyjęcia, jeżeli zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 120 § 2 k.p.k. lub w art. 429 § 1 k.p.k., albo gdy kasację oparto na innych powodach niż wskazane w art. 523 § 1 k.p.k. Wykładnia literalna tego przepisu prowadzi do wniosku, że przesłanki z art. 523 § 1 k.p.k. wskazane zostały niejako w oderwaniu od tych z art. 120 § 2 k.p.k. i art. 429 § 1 k.p.k. Oparcie kasacji na niedopuszczalnych podstawach nie będzie zatem brakiem formalnym w rozumieniu art. 120 § 1 k.p.k., który mógłby zostać w trybie opisanym w tym przepisie uzupełniony. Stąd brak dopuszczalnych zarzutów kasacyjnych prowadzić musi do odmowy przyjęcia kasacji i siłą rzeczy nie może być podstawą do uruchomienia tzw. postępowania naprawczego. Wyeliminowanie takiej wady będzie więc możliwe jedynie poprzez ponowne wniesienie lub uzupełnienie kasacji, oczywiście przy zachowaniu wszelkich wymogów formalnych, w tym z zachowaniem terminu z art. 524 § 1 k.p.k. (por. P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, tom III, Warszawa 2012, s. 303; J. Grajewski, S. Steinborn [w:] J. Grajewski, L. K. Paprzycki, S. Steinborn, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, tom II, Warszawa 2013, s. 324-325). Nie jest rolą organów sądowych w postępowaniu okołokasacyjnym pomoc czy wręcz wyręczenie strony w formułowaniu dopuszczalnych podstaw skargi. O ile więc rzeczywiste braki formalne kasacji, chociażby w postaci braku jej opłacenia czy sporządzenia i podpisania jej przez adwokata, mogą i powinny być podstawą wezwania strony do ich usunięcia w trybie art. 120 § 1 k.p.k., o tyle za wady takie nie wolno uznać brak w skardze zarzutów spełniających wymagania wskazane w art. 523 k.p.k. Mamy wówczas do czynienia z brakami natury merytorycznej, które żadną miarą nie mogą być eliminowane w trybie tzw. postępowania naprawczego. Reasumując: kasacja wniesiona wbrew ograniczeniom z art. 523 § 2 k.p.k., w której nie podniesiono uchybienia wymie-

- 1) błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że oskarżony Jerzy B. udzielił nabywcom tytoniu dokonującym zakupu w jego sklepie pomocy poprzez sprzedaż liści tytoniu połączoną z umożliwieniem dostępu do urządzenia tnącego, podczas gdy personel sklepu nie udzielał pomocy w dostępie do niszczarki i nie udzielał żadnych instrukcji w tym przedmiocie;
- 2) obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, a w szczególności art. 4 k.p.k. i art. 5 § 2 i 7 k.p.k., poprzez nieuwzględnienie okoliczności korzystnych dla oskarżonego, wybiórczą ocenę dowodów, ocenę okoliczności sprawy wbrew zasadom prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego.

Stawiając powyższe zarzuty obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Ś.

Po rozpoznaniu wniesionej apelacji, wyrokiem z dnia 25 października 2012 r. sygn. akt (...) Sąd Okręgowy w Z. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnił oskarżonego Jerzego B. od popełnienia zarzucanego mu czynu, a kosztami procesu obciążył Skarb Państwa.

Kasację od powyższego wyroku na niekorzyść Jerzego B. wniósł oskarżyciel publiczny – Urząd Celny w G. Wyrokowi temu zarzucił rażące naruszenie prawa, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie:

- a) rażące naruszenie prawa materialnego- art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 69 a § 1 k.k.s. polegające na uznaniu, iż Jerzy B. swoim postępowaniem polegającym na sprzedaży tytoniu papierosowego i ustawieniu w punkcie sprzedaży niszczarki umożliwiającej cięcie tego tytoniu, nie wypełnił znamion czynu zabronionego stypizowanego w powyższym przepisie, a nadto błędną wykładnię art. 98 ust. 5 pkt. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym, polegającą na wyrażeniu przez Sąd Okręgowy poglądu, iż liście tytoniu papierosowego rozdrobione- pocięte w niszczarce nie spełniały kryteriów tytoniu nadającego się do palenia bez dalszego przetwarzania, o którym mowa w art. 98 ust. 5 pkt 1 ustawy o podatku akcyzowym, albowiem przed spaleniem tytoń wymaga bardziej skomplikowanej procedury przemysłowej aniżeli pocięcie w niszczarce, jak również wymaga wcześniejszego oczyszczenia, podczas gdy prawidłowa interpretacja tego przepisu prowadzi do wniosku, iż był to tytoń papierosowy, nadający się do palenia bez dalszego przetwarzania przemysłowego;
- b) rażącą obrazę prawa procesowego, a mianowicie art. 7 i art. 410 k.p.k. przez naruszenie w toku kontroli instancyjnej zasad swobodnej oceny dowodów, polegającą na dokonaniu przez Sąd Okręgowy oceny zgromadzonego materiału dowodowego w sposób dowolny, a nie swobodny, z naruszeniem reguł logiki i wskazań doświadczenia życiowego, wyrażającym się w nielogicznym uzasadnieniu swojego stanowiska, niezgodnego przede wszystkim ze wszystkimi dowodami zebranymi w sprawie, przede wszystkim powoływanie przez Sąd Okręgowy na fakt, iż oskarżony dysponował interpretacją podatkową wskazującą, że jego działalność nie podlega opodatkowaniu podatkiem akcyzowym, podczas gdy interpretacja ta dotyczyła innego stanu faktycznego, aniżeli zastany w sklepie oskarżonego; sprzeczne z zasadami logicznego myślenia i doświadczenia życiowego uzasadnienie poglądu, że ustawienie w sklepie niszczarki nie miało służyć pomocy w wytworzeniu tytoniu nadającego się do palenia, co doprowadziło do wadliwej, całkowicie dowolnej i sprzecznej z zasadami doświadczenia życiowego oceny materiału dowodowego, a tym samym przekroczenia zasady swobodnej oceny dowodów, którą powinien kierować się Sąd orzekający oraz do przyjęcia, że oskarżony nie dopuścił się przypisanego mu czynu, mimo że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwalał na przyjęcie takiego stanowiska.

W konkluzji oskarżyciel publiczny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia Sądowi Okręgowemu w Z.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W myśl art. 523 § 1 k.p.k. kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. W pierwszej kolejności stwierdzić zatem należy, że kasacja Urzędu Celnego w G. spełnia formalne wymogi i wskazuje na tego rodzaju uchybienia, bowiem artykułuje zarzuty rażącego - zdaniem jej autora - naruszenia prawa i w dalszej części przeprowadza logiczny wywód, iż naruszenie to miało istotny wpływ na treść wyroku Sądu odwoławczego, skutkującego uniewinnieniem Jerzego B. od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Przed przystąpieniem do omówienia powodów wydanego przez Sąd Najwyższy rozstrzygnięcia, przypomnieć należy, że stan faktyczny niniejszej sprawy nie był przez żadną ze stron kwestionowany, a materia procesu dotyczyła jedynie prawnokarnej oceny zachowania Jerzego B., który jako przedsiębiorca najpierw uzyskał od Dyrektora Izby Skarbowej w P. interpretację przepisów prawa podatkowego zawierającą informację, iż od sprzedaży detalicznej liści tytoniu papierosowego bez łądyg, suszonych i nieprzetworzonych nie odprowadza się podatku akcyzowego, a następnie rozpoczął taką sprzedaż klientom indywidualnym. Wedle niespornych ustaleń obu Sądów umieścił on także w sklepie niszczarkę do papieru, pozwalając klientom na korzystanie z niej w celu pocięcia nabytych liści i jednocześnie zabronił personelowi sklepu obsługiwanie tego urządzenia, zamieszczając również pisemną informację, że sprzedawane liście nie nadają się do palenia. Spór prawny powstał więc na kanwie nieskomplikowanego stanu faktycznego, co nie przekłada się jednak na ilość wynikających z tego sporu kwestii prawnych wymagających rozstrzygnięcia. Chodzi tu o odpowiedzialność prawnokarną Jerzego B., której oskarżyciel publiczny się domaga, zarzucając w skardze kasacyjnej szereg naruszeń prawa, których miał się dopuścić Sąd odwoławczy uniewinniając oskarżonego. Odnosząc się do tych zarzutów nie sposób odmówić częściowej racji autorowi skargi, iż wyrok Sądu Okręgowego w Z. w kilku punktach oparty jest o błędną wykładnię przepisów prawa materialnego, zaś ocena dowodów w wielu miejscach wydaje się wykraczać poza wymogi art. 7 k.p.k., jak też opiera się na stwierdzeniach dowolnych, nieustalonych w czasie przewodu sądowego, a tym samym zapadłych z naruszeniem art. 410 k.p.k. Aby jednak zarzuty te okazały się skuteczne i doprowadziły do wydania przez Sąd Najwyższy orzeczenia kasatoryjnego, musi być spełniony drugi warunek określony w art. 523 § 1 k.p.k., jakim jest istotny wpływ stwierdzonego uchybienia na treść orzeczenia, a tego w niniejszej sprawie brak.

Przechodząc do omówienia stwierdzonych uchybień w pierwszej kolejności zauważyć należy, że Sąd odwoławczy na gruncie niespornego stanu faktycznego odrzucił konstrukcję pomocnictwa do przestępstwa wychodząc z założenia, że skoro oskarżony zakazał sprzedawczyni osobistego cięcia liści tytoniu zakupionych przez klientów, to już ta okoliczność dowodzi, że nie wyczerpał on swoim działaniem dyspozycji art. 18 § 3 k.k., statuującego formę zjawiskową pomocnictwa. Abstrahując od faktu, czy działanie sprawcy głównego stanowiło czyn zabroniony, o czym później, a zatem, czy można w takim wypadku mówić o „udolnym” pomocnictwie, zauważyć należy, że sposób, w jaki Sąd Okręgowy wykluczył pomoc ze strony oskarżonego nie wytrzymuje krytyki. Wszakże z literalnego brzmienia przepisu art. 18 § 3 k.k. wynika, że strona przedmiotowa pomocnictwa polega na ułatwianiu popełnienia czynu zabronionego m.in. poprzez dostarczenie narzędzia, czy udzielenie rady lub informacji. Zatem ponad wszelką wątpliwość, zachowanie Jerzego B., polegające na umieszczeniu w sklepie niszczarki, która wedle niekwestionowanych przez żadną ze stron ustaleń miała służyć klientom nie do cięcia papieru, a właśnie do rozdrabniania zakupionych liści tytoniowych, jest czystą postacią ułatwiania

czynu głównego, którego bezprawności, niezasadnie- o czym niżej- oskarżyciel upatruje w treści przepisu art. 69 a § 1 k.k.s.

Trafnie również wskazuje skarżący, że przepis art. 98 ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym zawiera definicję legalną tytoniu do palenia, zatem sposób jego rzeczywistego wykorzystania – z punktu widzenia powstania zobowiązania podatkowego- jest zupełnie obojętny. Tymczasem Sąd odwoławczy zarzuca Sądowi I instancji, że ten nie ustalił do jakich celów został zużyty kupiony tytoń, co klient z tym tytoniem zrobił lub zamierzał zrobić i konstatuje, że „(...)samo pocięcie liści nie powoduje powstania wyrobu akcyzowego. Przecież taki tytoń w dalszym ciągu mógł być wykorzystany jako nawóz do roślin, czy też środek do niszczenia szkodników roślin” (str. 4 uzasadnienia wyroku). Nie zauważył jednak Sąd Okręgowy, że sposób wykorzystania tytoniu nie ma wpływu na nadaną mu przez ustawę cechę wyrobu akcyzowego. Wyroby tytoniowe nie znajdują się wszak na liście wyrobów zwolnionych z akcyzy ze względu na ich przeznaczenie (vide art. 32 ustawy). Tytoń do palenia, zgodnie z art. 98 ust.1 pkt 2, ustawy zalicza się do wyrobów tytoniowych, a te- w myśl art. 2 ust. 1 ustawy należą do kategorii wyrobów akcyzowych, niezależnie od sposobu ich wykorzystania. Z tego też względu zasadny jest postawiony w uzasadnieniu kasacji zarzut obrazy przez Sąd Okręgowy przepisu art. 98 ust. 5 pkt. 1 ustawy o podatku akcyzowym poprzez błędną jego wykładnię, polegającą na uzależnieniu uznania za wyrób tytoniowy produktu wymienionego w tym przepisie w zależności od sposobu jego wykorzystania, a nie samych tylko cech fizycznych.

Nie sposób odmówić częściowej racji skarżącemu, że ocena niektórych okoliczności faktycznych, której dokonał Sąd ad quem, wykazuje cechy dowolności, a przez to narusza przepis art. 7 k.p.k. i 410 k.p.k. Szereg ustaleń poczynionych przez ten Sąd ma charakter niepotwierdzonych dowodowo hipotez, które trudno przecież uznać za fakty notoryjne, znane Sądowi z urzędu. Tak rzecz się ma w odniesieniu do stwierdzenia, że cechy fizyczne liścia tytoniu oraz mechanizm pocięcia go w niszczarce do papieru nie pozwalają na uznanie go bez wątplenia za tytoń „pocięty” lub „podzielony” w rozumieniu art. 98 ust. 5 pkt. 1 ustawy o podatku akcyzowym (patrz str. 4 i 5 uzasadnienia wyroku).

Zgodzić się należy ze stwierdzeniem Sądu Okręgowego, iż „(...)zgodnie z obowiązującą w procedurze karnej zasadą prawdy obiektywnej, Sąd w toku postępowania jurysdykcyjnego dopóty nie może wydać wyroku skazującego wobec oskarżonego (...), dopóki całość okoliczności sprawy nie zostanie wyjaśniony wszechstronnie” (str. 6 uzasadnienia). Jednakże wcześniej (str. 5 –ibidem), ten sam Sąd zarzuca Sądowi I instancji, że nie poczynił on żadnych ustaleń w przedmiocie cech, jakim musi odpowiadać pocięty liść tytoniu, by mógł być uznany za wyrób tytoniowy, będący jednocześnie wyrobem akcyzowym. Rację ma zatem skarżący, że wskazywane przez Sąd odwoławczy uchybienia i braki w ustaleniach Sądu Rejonowego powinny w takiej sytuacji skutkować albo przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, z tym jednak zastrzeżeniem, iż Sąd II instancji nie byłby w stanie uzupełnić tych braków we własnym zakresie.

Przyznać zatem należy częściową rację autorowi kasacji co do popełnionych przez Sąd odwoławczy uchybień. Jednak Sąd Najwyższy uznał, że nie miały one istotnego wpływu na treść ostatecznego rozstrzygnięcia, jakim było uniewinnienie Jerzego B. od popełnienia zarzucanego mu czynu. Pomimo, że waga tych uchybień nakazuje zaliczyć je do kategorii tych, o których mowa w art. 523 § 1 k.p.k., to sam fakt ich stwierdzenia nie jest sam w sobie wystarczający do uchylenia zaskarżonego wyroku. W rozpoznawanej sprawie i tak nie mogło zapaść inne orzeczenie, niż uniewinnienie Jerzego B. od popełnienia zarzucanego mu czynu, zaś stwierdzone i wykazane w kasacji błędy prawne popełnione przez Sąd odwoławczy nie są w stanie podważyć finalnej słuszności tego orzeczenia.

Przed merytorycznym omówieniem powodów zajętego stanowiska, chwilę uwagi poświęcić należy problemowi natury procesowej, związanym z kompetencją sądu kasacyjnego do odmiennej, własnej oceny prawnej zdarzenia podlegającego osądowi w sytuacji wydania przez Sąd meriti trafnego co do zasady wyroku uniewinniającego, ale opartego na chybionych podstawach. Kodeks postępowania karnego nie zawiera przecież instytucji podobnej do tej, jaka funkcjonuje w procedurze cywilnej, kiedy to Sąd Najwyższy może oddalić skargę kasacyjną, jeżeli zaskarżone orzeczenie, mimo błędnego uzasadnienia, odpowiada prawu (por. art. 398¹⁴ k.p.c.). Rozstrzygając ten problem na gruncie procedury karnej zauważyć jednocześnie należy, że przepis art. 537 § 2 k.p.k. powyższej kwestii nie przesądza, gdyż dotyczy uniewinnienia przez Sąd Najwyższy w sytuacji kontroli kasacyjnej wydanego wcześniej wyroku skazującego. Skoro zatem można uchylić wyrok skazujący i uniewinnić oskarżonego wobec oczywistej niestuszności skazania, to nie wydaje się, by istniały jakiegokolwiek racjonalne powody do uchylania wyroku uniewinniającego po to, by w ponownym postępowaniu wydać taki sam wyrok tyle tylko, że prawidłowo umotywowany.

Skonstatować zatem należy, że w przypadku kontroli kasacyjnej trafnego finalnie, ale opartego na błędnym poglądzie procesowym wyroku uniewinniającego, Sąd Najwyższy jest uprawniony oddalić kasację i dokonać własnych, odmiennych ocen prawnych na podstawie niezmienionych ustaleń faktycznych.

W doktrynie i w orzecznictwie podnosi się, że wynikająca z art. 537 § 2 k.p.k. kompetencja sądu kasacyjnego do uchylenia wyroku i uniewinnienia oskarżonego wobec oczywistej niestuszności skazania obwarowana jest wymogiem tożsamości ustaleń faktycznych w stosunku do przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku (patrz T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Zakamycze 2003, t.8 do art. 537 k.p.k., R. Kmiecik- Z problematyki dowodu ścisłego i swobodnego w postępowaniu apelacyjnym i kasacyjnym Prokuratura i Prawo, z.1 z 2003r., A. Murzynowski -Refleksje na temat przestrzegania zasady prawdy materialnej a zachowania sprawności postępowania karnego, Gdańskie Studia Prawnicze z.2 z 2003 r., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 1999r. sygn. akt V KKN 347/97, LEX Nr 37950). W teorii i w praktyce wyrażane są również poglądy odmienne, wedle których sąd kasacyjny oceniając przesłanki oczywistej niestuszności skazania może dokonywać odmiennej oceny materialnej dowodów, a nawet w ograniczonym zakresie- odmiennych ustaleń faktycznych (por. P. Hofmański- Orzeczenie sądu kasacyjnego- Gdańskie Studia Prawnicze z.2 z 2003 r., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 grudnia 2000r. sygn. akt V KKN 525/98, OSNKW z. 2001 z.7-8 poz.65).

Przechodząc do omówienia powodów, w świetle których wyrok uniewinniający Sądu Okręgowego w Z. uznać należy za finalnie słuszny, zacząć należy od stwierdzenia, że w zachowaniu Jerzego B. nie sposób dopatrzeć się realizacji występku z art. 69a § 1 k.k.s. Przypomnieć należy, że przepis ten penalizuje zachowanie polegające m.in. na produkcji, wbrew przepisom ustawy z naruszeniem warunków zastosowania procedury zawieszenia poboru akcyzy (podkr. SN), wyrobów akcyzowych poza składem podatkowym. Nieprzypadkowo przepis ten znajduje się pomiędzy innymi normami regulującymi odpowiedzialność związaną z naruszeniem warunków legalnej - podlegającej nadzorowi organów podatkowych- produkcji i obrotu wyrobami akcyzowymi. Istota problemu w niniejszej sprawie zasadza się jednak nie na kwestiach, które analizowały Sądy obu instancji i które stały się przedmiotem zarzutów kasacyjnych, ale na odpowiedzi na pytanie dla rozstrzygnięcia sprawy zasadnicze, czy podmiotem przestępstwa z art. 69 a § 1 k.k.s. może być osoba, która w ogóle nie uzyskała zezwolenia na prowadzenie składu podatkowego, o którym mowa w art. 49 ust. 1 ustawy o podatku akcyzowym, w którym to składzie- zgodnie z art. 47 ust. 1 ustawy- wyroby akcyzowe mogą być wyłącznie produkowane. Wszak koniecznym znamieniem występku z art. 69 a § 1 k.k.s. jest nie tylko produkcja

wyrobu akcyzowego poza składem podatkowym, ale również naruszenie warunków zastosowania procedury zawieszenia poboru akcyzy. Procedura ta ma natomiast zastosowanie w przypadkach ściśle określonych, regulowanych przepisem art. 40 ustawy i dotyczy sytuacji, gdy wyroby akcyzowe znajdują się w składzie podatkowym lub są z niego przemieszczane. Ponad wszelką wątpliwość, właściwa wykładnia przepisu art. 69 a § 1 k.k.s. musi prowadzić do wniosku, że skoro przestępność opisanego w nim zachowania jest uzależniona od naruszenia warunków zastosowania procedury zawieszenia poboru akcyzy, to podmiotem opisanego tam przestępstwa może być tylko osoba uprawniona, która z tych warunków korzysta. Za taką osobę na pewno nie można było uznać Jerzego B., który prowadził jedynie sklep, a nie skład podatkowy. Tego typu zachowanie może skutkować odpowiedzialnością karnoskarbową na podstawie innych przepisów (np. art. 54 lub art. 56 k.k.s.), ale granice rozpoznania kasacyjnego nie pozwalają tu na jakiegokolwiek, poza teoretycznymi, rozważania. Reasumując, występki z art. 69a § 1 Kodeksu karnego skarbowego jest przestępstwem indywidualnym właściwym, co oznacza, że jego sprawcą nie może być osoba produkująca lub magazynująca wyroby akcyzowe, która wcześniej nie uzyskała zezwolenia na prowadzenie składu podatkowego. Powyższy pogląd Sądu Najwyższego nie jest zresztą odosobniony i był już wyrażony w doktrynie (por. T. Oczkowski. Karnopravna ocena przemytu papierosów, Prokuratura i Prawo, z. 9 z 2010 r., G. Łabuda Komentarz do art. 69 a Kodeksu karnego skarbowego, LEX Nr 123151).

Podsumowując, kasacja nie może odnieść zamierzonego przez oskarżyciela skutku, gdyż pomimo trafności części zarzutów stawianych rozstrzygnięciu Sądu odwoławczego, pozostają one bez jakiegokolwiek wpływu na ostateczną ocenę słuszności wydanego wobec Jerzego B. wyroku uniewinniającego. Kwalifikacja prawna czynu zaproponowana w formie opisanej w akcie oskarżenia była natomiast oczywiście wadliwa od strony prawnej i już na pierwszy rzut oka zdawała się wydawać próbą wypełnienia normatywnej luki związanej z nieuregulowaną w owym czasie kwestią obrotu suszem tytoniowym i jego konsumpcją, a co za tym idzie, pozbawieniem dochodów Skarbu Państwa związanych z nieuiszczaniem podatku akcyzowego. Zauważyć należy, że interwencja ustawodawcy w celu zapobieżenia temu procederowi nastąpiła dopiero z dniem 1 stycznia 2013 roku (patrz ustawa z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej - Dz. U. z 2012 r. poz.1456), mocą której do wyrobów akcyzowych zaliczono także susz tytoniowy (patrz art.2 ust. 1 pkt.1, art. 99 a ust. 1 ustawy o podatku akcyzowym po zmianach). W państwie prawnym nie może być jednak tak, że to organy stosujące prawo będą za ustawodawcę wypełniały lukę w przepisach chroniących interesy fiskusa i interpretowały je stosując analogię i wykładnię rozszerzającą, niedającą się przecież pogodzić podstawową funkcją prawa, jaką jest jego rola gwarancyjna. Na koniec podnieść należy, że czynności pocięcia liścia tytoniu w celu spalania nie sposób traktować jako „produkcję” wyrobu tytoniowego w rozumieniu art. 69a 1 k.k.s. w zw. z art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy o podatku akcyzowym, skoro produkcja w znaczeniu semantycznym to „zorganizowana działalność ludzka mająca na celu seryjne wytwarzanie określonych dóbr materialnych” (por. Uniwersalny słownik języka polskiego, Wydawnictwo Naukowe PWN 2006 r.). Niewątpliwie umieszczenie w sklepie niszczarki do papieru ułatwiało niektórym konsumentom pocięcie zakupionego liścia, ale z drugiej strony takie pocięcie nie może być traktowane w kategoriach „zorganizowanej” i „seryjnej” działalności ludzkiej, które to dopiero cechy statuuja pojęcie produkcji. Z tego też względu Jerzy B. nie mógł być pomocnikiem do przestępstwa głównego, którego znamieniem czasownikowym jest „produkcja wyrobu akcyzowego”..”

1.3. Orzecznictwo Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」

1.4. Zagadnienia prawne

」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」

1.4.1. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Toruniu, I KZP 11/13

Czy znamiona uporczywego niewpłacania podatku w terminie (art. 57 § 1 kks) może wypełniać jednorazowe zaniechanie zapłaty podatku w terminie, czy też uporczywość sprawcy przejawiać się może wyłącznie w powtarzających się, cyklicznych zachowaniach, polegających na zaniechaniu zapłaty podatku?

」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」

1.4.2. Wniosek o rozstrzygnięcie rozbieżności w orzecznictwie przedstawiony przez Prokuratora Generalnego, I KZP 12/13

Czy przewidziana w art. 484 § 2 k.p.k. obligatoryjna zmiana trybu postępowania, z uproszczonego na zwyczajny powoduje, iż wskazane w ustawie warunki określające możliwość rozpoznania sprawy pod nieobecność oskarżonego, zaczynają obowiązywać od chwili zmiany trybu postępowania, czy też dotyczą one całego postępowania jurysdykcyjnego prowadzonego w tej sprawie?

」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」

1.4.3. Wniosek o rozstrzygnięcie rozbieżności w orzecznictwie przedstawiony przez Prokuratora Generalnego, I KZP 13/13

Czy podstawę prawną bezwzględnej kary pozbawienia wolności orzeczonej w wyroku łącznym, w wyniku połączenia kar tego rodzaju wymierzonych za zbiegające się przestępstwa z warunkowym zawieszeniem i bez warunkowego zawieszenia ich wykonania stanowi - w stanie prawnym obowiązującym od dnia 8 czerwca 2010 r. - przepis zawarty art. 89 § 1 k.k., czy też wprowadzony ustawą z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy - Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 206, poz. 1589) art. 89 § 1a k.k.?

」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」

1.4.4. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Rejonowy w Lesznie, I KZP 14/13

Czy uznanie, w myśl wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 19 lipca 2012 r., w sprawie C-213/11 (Dz.U.UE.L.1998.204.37), że art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz. U. nr 201, poz. 1540 ze zm.) jest przepisem technicznym w rozumieniu art. 1 pkt 11 dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 listopada 2006 r. (Dz.U.L. 363, s. 81), oznacza, że urządzenie gier na automatach, w których gry zawierają element losowości, podlega regulacjom ustawy z dnia 29 lipca 1992 r. o grach i zakładach wzajemnych (Dz. U. z 2004 r., nr 4, poz. 27 ze zm.)?

2.1. Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego

(źródło: www.trybunal.gov.pl)

2..1. Brak sądowej kontroli zarządzenia prezesa sądu o odmowie wyznaczenia obrońcy z urzędu dla oskarżonego, który złożył wniosek w trybie art. 78 § k.p.k. oraz nieuwzględnienie możliwości zaskarżenia postanowienia sądu o cofnięciu wyznaczenia obrońcy z urzędu są niezgodne z konstytucją. (K 30/11)

8 października 2013 r. o godz. 13.00 Trybunał Konstytucyjny rozpoznał wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczący odmowy oraz cofnięcia wyznaczenia obrońcy z urzędu.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 81 § I ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego w zakresie, w jakim nie przewiduje sądowej kontroli zarządzenia prezesa sądu o odmowie wyznaczenia obrońcy z urzędu dla oskarżonego, który złożył wniosek w trybie art. 78 § I ustawy - Kodeks postępowania karnego, **jest niezgodny** z art. 42 ust. 2 w związku z art. 45 ust. I i z art. 78 konstytucji.

Ponadto uznał, że art. 78 § 2 k.p.k. w zakresie, w jakim nie przewiduje zaskarżenia postanowienia sądu o cofnięciu wyznaczenia obrońcy z urzędu, **jest niezgodny** z art. 78w związku z art. 42 ust. 2 konstytucji.

W pozostałym zakresie Trybunał umorzył postępowanie.

Zakwestionowane przepisy regulują uprawnienia oskarżonego związane z realizowaniem przez niego prawa do obrony w procesie karnym. Kwestionowane przepisy dotyczą warunków wyznaczania obrońcy z urzędu (art. 81 § I k.p.k.) oraz okoliczności, w jakich oskarżony może zostać pozbawiony prawa do korzystania z tak wyznaczonego obrońcy (art. 78 § 2 k.p.k.).

Trybunał Konstytucyjny zwrócił uwagę na znaczenie prawa do obrony w procesie karnym wynikającego z art. 42 ust. 2 konstytucji. Jest ono uznawane za jedno z podstawowych zasad procesu karnego, jak i elementarny standard demokratycznego państwa prawnego. W związku z tym musi być realne i efektywne, a nie iluzoryczne, co wymaga stworzenia jednostkom warunków, w których będą mogły z tego prawa skutecznie korzystać dla obrony swoich interesów.

Trybunał Konstytucyjny przyjął następnie tezę, zgodnie z którą wyznaczenie obrońcy z urzędu - niezależnie od tego, czy dokonywane jest w ramach obrony obowiązkowej na podstawie art. 79 § I i 2 oraz art. 80 k.p.k., czy też na podstawie art. 78 § I k.p.k. - jest rozstrzygnięciem o sposobie korzystania przez oskarżonego z prawa do obrony. Prezes sądu właściwego do rozpatrzenia sprawy, działając na podstawie art. 81 § I k.p.k. decyduje zatem o realizacji jednego z praw podmiotowych oskarżonego. Trybunał Konstytucyjny przyjął, że rozstrzygnięcie o przyznaniu bądź odmowie przyznania obrońcy z urzędu oskarżonemu występującemu z wnioskiem w trybie art. 78 § I k.p.k. jest "sprawą" w rozumieniu art. 45 ust. I konstytucji. Decyduje bowiem o prawach lub obowiązkach konkretnego podmiotu na podstawie norm prawnych wynikających z przepisów prawnych. Dokonując oceny wniosku oskarżonego ubiegającego się o przyznanie mu obrońcy z urzędu z uwagi na brak możliwości poniesienia kosztów obrony z wyboru, prezes właściwego sądu rozstrzyga zarówno o formie korzystania z prawa do obrony, jak i w zasadniczym stopniu o tym, jak to prawo będzie realizowane.

Rozstrzygnięcie w sprawie wyznaczenia obrońcy z urzędu powinno, co do zasady, podlegać weryfikacji sądowej, zgodnie z wymogami art. 45 ust. I oraz art. 78 konstytucji. Ewentualne odstępstwo od zasady zaskarżalności byłoby możliwe jedynie przy założeniu, że da się uzasadnić szczególnymi okolicznościami legitymowanymi konstytucyjnie. Na gruncie rozpatrywanej sprawy Trybunał nie znalazł jednak takich okoliczności, które uzasadniałyby odstępstwo od zaskarżalności rozstrzygnięcia o odmowie wyznaczenia obrońcy z urzędu niezamożnemu oskarżonemu. Nie przemawia za tym ani przesłanka ważnego interesu postępowania, ani postulat jego sprawnego i szybkiego przeprowadzenia. Określenie sposobu, w jaki oskarżony będzie realizował przysługujące mu prawo podmiotowe do obrony dotyczy bowiem jednej z podstawowych gwarancji, wyznaczających jego status w ramach postępowania karnego.

Rozstrzygnięcie podejmowane na podstawie art.81 § 1 w związku z art. 78 § 1 k.p.k. pozostawione jest poza zakresem kompetencji sądu w rozumieniu konstytucyjnym. Wyznaczenie obrońcy z urzędu niezamożnemu oskarżonemu leży bowiem w kompetencji prezesa sądu właściwego do rozpoznania sprawy, a wydane przez niego rozstrzygnięcie nie podlega kontroli sądu.

Drugi zaskarżony przepis dotyczy nieco innej sytuacji procesowej, a mianowicie cofnięcia przez sąd wyznaczenie obrońcy z urzędu, jeśli okaże się, że nie istnieją okoliczności, na podstawie których go wyznaczono. Ustawodawca nie przewidział weryfikacji tej decyzji procesowej.

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2. Wokanda Trybunału Konstytucyjnego

(źródło: www.trybunal.gov.pl)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.1. Dochodzenie roszczeń odszkodowawczych; przedawnienie roszczenia o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, zastosowanie środka zabezpieczającego, niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie (K 32/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 555 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego z:

- art. 77 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP;
- art. 64 ust. 2 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.2. Określenie wymiaru kary za wykroczenia drogowe (K 30/13)

Prokurator Generalny wniósł o zbadanie zgodności Załączników Nr 1 oraz Nr 2 do ustawy z dnia 6 września 2001 r o transporcie drogowym z art. 10 w związku z art. 173 i w związku z art. 175 ust. 1 oraz w związku z art. 45 ust 1 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.3. Wolność słowa; ograniczenia wolności słowa (K 28/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 16 ust. 3 pkt 1, art. 16 ust. 3 pkt 2 w części zawierającej słowa "i miejsca urodzenia", art. 16 ust. 3 pkt 3, art. 16 ust. 3 pkt 4, oraz art. 16 ust. 3 pkt 6 oraz art. 16 ust. 6 ustawy z dnia 1 lipca 2005 roku o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepieniu komórek, tkanek i narządów z art. 47 oraz z art. 51 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.4. Podstawa uchylenia prawomocnego mandatu karnego (K 23/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 101 § 1 zdanie 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia w zakresie, w jakim nie przewiduje jako podstawy uchylenia prawomocnego mandatu karnego sytuacji, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją RP, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą przepisu prawnego stanowiącego podstawę ukarania za wykroczenie w postępowaniu mandatowym - z art. 190 ust. 4 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.5. Prawo zatrzymanego do odmowy złożenia oświadczeń; obowiązek poinformowania zatrzymanego o takim prawie (K 19/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 244 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego - w zakresie, w jakim nie przewiduje prawa zatrzymanego do odmowy złożenia oświadczeń i obowiązku poinformowania zatrzymanego o takim prawie - z art. 42 ust. 2 i art. 42 ust. 3 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.6. Imprezy masowe; odpowiedzialność karna za niezastosowanie się do polecenia wydanego na podstawie regulaminu obiektu (terenu) lub regulaminu imprezy masowej (K 17/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 20 marca 2009 roku o bezpieczeństwie imprez masowych w części zawierającej słowa: "regulaminu obiektu (terenu) lub regulaminu imprezy masowej" - z art. 41 ust. 1, art. 42 ust. 1, art. 32 ust. 1, art. 87 ust. 1 i art. 2 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.7. Prawo autorskie (K 15/13)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 115 ust. 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.8. Obligatoryjna zamiana grzywny na zastępczą karę aresztu (K 9/13)

Prokurator Generalny wniósł o zbadanie zgodności przepisu art. 25 § 2 ustawy z dnia 20 maja 1971 roku - Kodeks wykroczeń przez to, że ustanawia obligatoryjną zamianę grzywny na zastępczą karę aresztu - z art. 10 w związku z art. 173 i w związku z art. 175 ust. 1 oraz w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.14. Wskazanie sprawcy wykroczenia drogowego (P 27/13)

Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie wystąpił z pytaniem: czy art 96 § 3 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń jest zgodny z art. 2 oraz 42 ust. 1 w zw. z art 31 ust.3 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.15. Dopuszczenie zawieszenia postępowania karnego w celu oczekiwania na prejudycjalność orzeczenia innego sądu (P 20/13)

Sąd Okręgowy w Warszawie wystąpił z pytaniem: czy art. 22 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego jest zgodny z art. 2, art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji RP w zakresie w jakim nie dopuszcza zawieszenia postępowania karnego w celu oczekiwania na prejudycjalność orzeczenia innego sądu;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.16. Siedziby i obszary właściwości prokuratur apelacyjnych, okręgowych i rejonowych (U 10/13)

Prokurator Generalny wniósł o zbadanie zgodności o zbadanie zgodności:

1) przepisu § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 marca 2010 roku w sprawie utworzenia prokuratur apelacyjnych, okręgowych i rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości w zakresie, w jakim:

a) ustalony w pkt 1 obszar właściwości Prokuratury Apelacyjnej w Białymstoku nie obejmuje obszaru właściwości Prokuratury Okręgowej w Ostrołęce,

b) ustalony w pkt 6 obszar właściwości Prokuratury Apelacyjnej w Łodzi nie obejmuje obszaru właściwości Prokuratury Okręgowej w Płocku,

c) w ustalonym w pkt 10 obszarze właściwości Prokuratury Apelacyjnej w Warszawie pozostawiony został obszar właściwości Prokuratury Okręgowej w Ostrołęce oraz Prokuratury Okręgowej w Płocku;

2) przepisu § 3 rozporządzenia wymienionego w punkcie pierwszym w zakresie, w jakim, w ustalonym:

a) w pkt 1 obszarze właściwości Prokuratury Apelacyjnej w Białymstoku, nie przewiduje utworzenia Prokuratury Okręgowej w Ostrołęce,

b) w pkt 6 obszarze właściwości Prokuratury Apelacyjnej w Łodzi, nie przewiduje utworzenia Prokuratury Okręgowej w Płocku,

c) w pkt 10 obszarze właściwości Prokuratury Apelacyjnej w Warszawie:

- w lit. a - tworzy Prokuraturę Okręgową w Ostrołęce,

- w lit. b - tworzy Prokuraturę Okręgową w Płocku;

3) przepisu § 3 rozporządzenia wymienionego w punkcie pierwszym w zakresie, w jakim:

2.2.21. Karalność niepublicznego znieważenia funkcjonariusza publicznego (SK 70/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 226 § 1 kodeksu karnego, w zakresie, w jakim penalizuje znieważenie funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej dokonane niepublicznie z art. 54 ust. 1, art. 61 ust. 1 oraz art. 63 Konstytucji RP w związku z art. 31 ust. 3 i art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

2.2.22. Zasady wyłączenia sędziego (SK 66/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 40 § 1 pkt 7 ustawy z 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w zakresie w jakim ogranicza wyłączenie sędziego z mocy samej ustawy tylko do tych spraw, w których brał udział w wydaniu orzeczenia, które zostało uchylone, umożliwiając kilkakrotne orzekanie przez tego samego sędziego w danej sprawie w II instancji narusza art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, a w szczególności wynikające z prawa do sądu, prawo do rozpatrzenia sprawy przez bezstronny sąd;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

2.2.23. Kodeks postępowania karnego; wyłączenie dopuszczalności zaskarżenia zażaleniem postanowienia wydanego na podstawie art. 56 § 2 k.p.k. (SK 65/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 56 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w zakresie, w jakim wyłącza dopuszczalność zaskarżenia zażaleniem postanowienia wydanego na podstawie art. 56 § 2 k.p.k. i odnoszącego się do oskarżyciela posiłkowego, o którym mowa w art. 54 k.p.k., z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

2.2.24. Obowiązek właściciela lub posiadacza pojazdu wskazania, na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania; wykroczenie drogowe (SK 64/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 96 § 3 ustawy z dnia 20 maja 1971 roku - Kodeks wykroczeń w związku z art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku - Prawo o ruchu drogowy w zakresie w jakim kryminalizowane (penalizowane) jest niewskazanie przez właściciela lub posiadacza pojazdu na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie, także w sytuacji, gdy takie wskazanie narażałoby tę osobę na odpowiedzialność karną za inne wykroczenie drogowe, ponieważ to właściciel lub posiadacz pojazdu był kierującym pojazdem albo takie wskazanie narażałoby osobę najbliższą dla właściciela lub posiadacza pojazdu na odpowiedzialność za inne wykroczenie drogowe, ponieważ to osoba najbliższa dla właściciela lub posiadacza pojazdu byłaby kierującym pojazdem, z art. 42 ust. 2 i 3 Konstytucji RP oraz z art. 18 Konstytucji RP, w związku z art. 47 Konstytucji RP, w związku z art. 71 ust. 1 Konstytucji RP, w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, w związku z art. 2 Konstytucji RP oraz w związku z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)**2.2.29. Wolność sumienia i wyznania (SK 54/13)**

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności rt. 196 ustawy 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny z:

1. art. 53 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 54 ust. 1 Konstytucji RP w zakresie, w jakim ingeruje w wolność sumienia osób niewyznających religii poprzez uniemożliwienie im swobodnego wyrażania ich poglądów odnośnie przedmiotów czci religijnej,

2. art. 54 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP w związku z art. 2 Konstytucji RP w zakresie, w jakim ogranicza wolność wyrażania poglądów w sposób nieproporcjonalny, znacznie wykraczający poza zakres konieczny w demokratycznym państwie prawnym, naruszając istotę tej wolności,

3. art. 25 ust. 2 Konstytucji RP w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP w zakresie, w jakim chroni osoby wierzące przed obrazą ich uczuć religijnych, a nie chroni osób, które nie wyznają religii a ich przekonania światopoglądowe oraz filozoficzne są naruszane przez inne osoby,

4. art. 42 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 2 Konstytucji RP w zakresie, w jakim nie spełnia wymogów określoności i pewności przepisów prawa karnego;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)**2.2.30. Występek o charakterze chuligańskim (SK 47/13)**

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 115 § 21 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny z art. 31 ust. 3 w związku z art. 41 ust. 1 oraz art. 2 i art. 42 ust. 1 Konstytucji RP:

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)**2.2.31. Nieprzyznanie statusu pokrzywdzonego, w rozumieniu art. 49 § 1 k.p.k., podmiotowi, którego dotyczy dokument poświadczający nieprawdę, wystawiony przez osobą uprawnioną do wystawienia dokumentu (SK 27/13)**

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności przepisu art. 271 § 1 oraz art. 273 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny, w zakresie, w jakim nie przyznają statusu pokrzywdzonego, w rozumieniu art. 49 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego, podmiotowi którego dotyczy dokument poświadczający nieprawdę, wystawiony przez osobą uprawnioną do wystawienia dokumentu - w szczególności dla którego dokument ma znaczenie prawne, którego sytuację prawną dokument opisuje lub determinuje, z:

- 1) art. 2 Konstytucji RP,
- 2) art. 45 ust. 1 Konstytucji RP,
- 3) art. 77 ust. 2 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

2.2.32. Postępowanie przygotowawcze; wydanie postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia lub umorzeniu dochodzenia bez konieczności sporządzenia uzasadnienia (SK 25/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności przepisu art. 325e § 1 zdanie drugie ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w zakresie w jakim umożliwia organom postępowania przygotowawczego wydanie postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia lub umorzeniu dochodzenia, bez konieczności sporządzenia uzasadnienia - z:

- przepisem art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji RP, gwarantującymi prawo do sprawiedliwego rozpoznania sprawy, podczas gdy wydanie orzeczenia zamykającego drogę do merytorycznego rozpoznania sprawy bez sporządzenia uzasadnienia utrudnia kontrolę instancyjną i złożenie skutecznego środka odwoławczego,

przepisem art. 2 Konstytucji RP gwarantującym nakaz urzeczywistnienia zasad sprawiedliwości społecznej, podczas gdy doszło do pozbawienia skarżącego możliwości merytorycznego skontrolowania niekorzystnej dla niego decyzji,

- przepisem art. 78 w związku z art. 2 Konstytucji RP, gwarantującym dwuinstancyjność postępowań, podczas gdy brak uzasadnienia decyzji organu I instancji de facto uniemożliwia merytoryczną kontrolę zaskarżanego orzeczenia, i obecne regulacje procesowe dają tylko iluzoryczną możliwość wniesienia skutecznego odwołania, nie gwarantując w sposób należyty zasady dwuinstancyjności,

- przepisem art. 32 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji RP gwarantującym równe traktowanie obywateli przez władze publiczne, podczas gdy zgodnie z art. 325e § 1a kpk wyróżniony podmiot ma możliwość domagania się sporządzenia uzasadnienia, zaś zwykły obywatel takiej możliwości nie ma, przez co dochodzi do dyskryminacji;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.33. Uprawnienia pokrzywdzonego w procesie karnym; pokrzywdzony - oskarżyciel posiłkowy (SK 22/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności:

- art. 53 w zw. z art. 54 § 1, art. 299 § 1 i art. 459 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w brzmieniu obowiązującym, w zakresie, w którym pozbawia pokrzywdzonego prawa strony co do możliwości wniesienia zażalenia na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego od momentu wniesienia aktu oskarżenia do upływu terminu określonego w art. 54 § 1 Kpk, jest niezgodny z art. art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 2 i 7 Konstytucji RP,

- przepisy art. 117 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w brzmieniu obowiązującym, w zakresie w którym pozwalając na umorzenie postępowania przed rozpoczęciem przewodu sądowego wyłączają obowiązek sądu zawiadomienia pokrzywdzonego o czasie i miejscu posiedzenia, wyznaczonego w celu umorzenia postępowania, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 2 i 7 Konstytucji RP,

- przepisy art. 117 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w brzmieniu obowiązującym, w zakresie w którym pozwalając na umorzenie postępowania rozpoczęciem przewodu sądowego pozwalają sądowi na nieprzeprowadzanie tej czynności sądu nieprzeprowadzania tej czynności, jeżeli pokrzywdzony nie stawił się na wyznaczone posiedzenie, a brak dowodu, że został o niej powiadomiony, jest niezgodny z art. art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 2 i 7 Konstytucji RP,

- przepisy art. 339 § 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w brzmieniu obowiązującym, w zakresie w którym pozwalając na umorzenie postępowania przed rozpoczęciem przewodu sądowego wyłączają prawo pokrzywdzonego do wzięcia udziału w tym posiedzeniu jest niezgodny z art. art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w związku z art. 2 i 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

- przepisy art. 100 § 2 stawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w brzmieniu obowiązującym, w zakresie w którym pozwalając na umorzenie postępowania przed rozpoczęciem przewodu

sądowego wyłączają obowiązek sądu o zawiadomieniu pokrzywdzonego o zapadłym na posiedzeniu po-
stanowieniu jest niezgodny z art. art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 2 i 7 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.34. Postępowanie z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji (SK 21/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 156 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego oraz § 6 ust. 1, ust. 3 i ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 lutego 2012 roku w sprawie sposobu postępowania z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji z art. 2, art. 45 ust. 1, art. 42 ust. 2 oraz art. 32 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.35. Dozór policyjny (SK 13/13)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 275 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego z art. 2, art. 41 ust. 1 oraz art. 52 ust. 1 i 3 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.36. Zaskarżenie orzeczenia w przedmiocie kosztów procesu zasądzonych po raz pierwszy przez sąd odwoławczy (K 34/12)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 426 § ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego w brzmieniu nadanym przez art. 1 ustawy z dnia 20 stycznia 2011 roku o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego - w zakresie w jakim nie daje podstaw do zaskarżenia orzeczenia w przedmiocie kosztów procesu zasądzonych po raz pierwszy przez sąd odwoławczy - z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 oraz w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.37. Prawo przewozowe; penalizacja zachowania podróżnego, który w czasie kontroli biletów nie pozostał w miejscu przeprowadzenia kontroli do czasu przybycia Policji lub innych organów porządkowych (K 16/12)

Prokurator Generalny wniósł o zbadanie zgodności przepisu art. 87b ustawy z dnia 15 listopada 1984 roku - Prawo przewozowe w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 16 grudnia 2010 roku o publicznym transporcie zbiorowym przez to, że:

- odnosi się do każdego kontrolowanego podróżnego, a nie tylko podróżnego, który w czasie kontroli dokumentów przewozu osób lub bagażu, mimo braku odpowiedniego dokumentu przewozu, odmawia zapłacenia należności i okazania dokumentu, umożliwiającego stwierdzenie jego tożsamości,

- nakazuje, pod groźbą kary, podróżnemu pozostanie w miejscu przeprowadzania kontroli albo w innym miejscu wskazanym przez przewoźnika lub organizatora publicznego transportu zbiorowego albo osobę

§ 2 i § 3, art. 61 § 1, art. 62 § 1, § 3 i § 4, art. 80 § 1 i § 2, art. 93 § 2 i § 3, art. 95 § 1, art. 108 § 2 oraz art. 109 ustawy z dnia 10 września 1999 roku - Kodeks karny skarbowy, z art. 45, art. 46 ust. 1, art. 49 i art. 49a ustawy z dnia 26 stycznia 1984 roku - Prawo prasowe, z art. 34 pkt 2, 3 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o wyrobach budowlanych, art. 33 ustawy z dnia 25 lutego 2011 roku o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, art. 77 pkt 2, 2a i 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt i w związku z art. 52 pkt 2 i 4 ustawy z dnia 13 października 1995 roku - Prawo łowieckie - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

4) art. 36b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 września 1991 roku o kontroli skarbowej w związku z art. 60 § 2 i § 3, art. 61 § 1, art. 62 § 1, § 3 i § 4, art. 80 § 1 i § 2, art. 93 § 2 i § 3, art. 95 § 1, art. 108 § 2 oraz art. 109 ustawy z dnia 10 września 1999 roku - Kodeks karny skarbowy - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

5) art. 36b ust. 1 pkt 1 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 12 ustawy z dnia 28 września 1991 roku o kontroli skarbowej, w związku z art. 85 § 4, art. 86 § 4, art. 87 § 4, art. 88 § 3, art. 89 § 3, art. 90 § 3, art. 91 § 4, art. 92 § 3, art. 94 § 3, art. 95 § 2 i art. 96 § 1 ustawy z dnia 10 września 1999 roku - Kodeks karny skarbowy oraz w związku z art. 100 ust. 1 i art. 101 ust. 1 ustawy z dnia 19 marca 2004 roku - Prawo celne - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

art. 28 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 24 maja 2002 roku o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu - w zakresie, w jakim odnosi się do zwrotu "i innych przestępstw godzących w bezpieczeństwo państwa" - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

art. 28 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. b oraz c, jak również pkt 5 ustawy, o której mowa w pkt 6 - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

art. 32 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 9 czerwca 2006 roku o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (Dz. U. Nr 104, poz. 709 ze zmianami) - w zakresie, w jakim odnosi się do zwrotu: "a także innych ustawach i umowach międzynarodowych" - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

art. 32 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. g ustawy, o której mowa w pkt 8 - w zakresie, w jakim odnosi się do zwrotu: "oraz innych [przestępstw - włącznie] niż wymienione w lit. a - f, godzących w bezpieczeństwo potencjału obronnego państwa, SZ RP oraz jednostek organizacyjnych MON, a także państw, które zapewniają wzajemność" - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

art. 32 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 9 ustawy, o której mowa w pkt 8 - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

11) art. 18 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 roku o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym w związku z art. 4, art. 12 ust. 3-6, art. 13 oraz art. 15 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

12) art. 18 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 roku o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym w związku z art. 8 ust. 1 i 3 oraz art. 10 ust. 1, 2, 5 i 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne, z art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 9 maja 1996 roku o wykonywaniu mandatu posła i senatora, z art. 87 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku - Prawo o ustroju sądów powszechnych, z art. 38 ustawy z dnia 23 listopada 2002 roku o Sądzie Najwyższym, z art. 49a ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 roku o prokuraturze, z art. 24h ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, z art. 25c ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym oraz w związku z art. 27c ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

13) art. 18 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 roku o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym w związku z art. 1 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 21 czerwca 1990 roku o zwrocie korzyści uzyskanych niesłusznie kosztem Skarbu Państwa lub innych państwowych osób prawnych - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

14) art. 18 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 roku o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym w związku z art. 200 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 roku - Prawo zamówień publicznych, z art. 46 ust. 1, art. 75 ust. 1 - 4 i art. 110 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej oraz w związku z art. 3 ust. 1, art. 20a ust. 1 -3, art. 31 a, art. 36 ust. 1, art. 39 ust. 1 i art. 69e ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 roku o komercjalizacji i prywatyzacji - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

15) art. 18 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 6 i pkt 7 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 roku o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym -z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

16) art. 75 d ust. 1 w związku z ust. 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o Służbie Celnej w związku z art. 108 § 2 i art. 109 ustawy z dnia 10 września 1999 roku -Kodeks karny skarbowy - z art. 2, art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji, o której mowa w pkt 1;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.39. Brak regulacji trybu składania wniosków o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności sędziów za złożenie niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego; brak ustawowo określonych przesłanek wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności (P 31/12)

Sąd Okręgowy w Gliwicach wystąpił z pytaniem: czy art. 80 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku - Prawo o ustroju sądów powszechnych w zakresie niezawierającym regulacji trybu składania wniosków o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności sędziów za złożenie niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego i ustawowo określonych przesłanek wyrażenia zgody na pociągnięcie do tejże odpowiedzialności, oraz art. 19 i art. 21 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów w zakresie, w jakim do postępowania w przedmiocie odpowiedzialności karnej nie nakazują stosowania odpowiednio przepisu art. 80 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku - Prawo o ustroju sądów powszechnych w postępowaniu lustracyjnym - są zgodne z art. 2, art. 7 i art. 181 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.40. Wolność słowa; wolność badań naukowych; nieprecyzyjność zwrotów „nawołuje do nienawiści” oraz „inny totalitarny ustrój państwa” (SK 65/12)

W skardze konstytucyjnej wniesiono o zbadanie zgodności art. 256 Kodeksu karnego z:
 1) art. 42 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 w związku z art. 2 Konstytucji RP w zakresie, w jakim operuje nieprecyzyjnymi zwrotami "nawołuje do nienawiści" oraz "inny totalitarny ustrój państwa";
 2) art. 54 ust. 1 i art. 73 w związku z art. 31 ust. 3 w związku z art. 2 Konstytucji RP, ponieważ operowanie przez ustawodawcę określeniami „nawołuje do nienawiści” oraz „inny totalitarny ustrój państwa” nie daje gwarancji jasnego i precyzyjnego określenia zakresu tego przepisu, stwarzając niebezpieczeństwo dla wolności słowa oraz wolności badań naukowych;

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

4. art. 31 ust. 7 pkt 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych;

5. art. 27 ust. 6 pkt 3 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu;

6. art. 17 ust. 5 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym;

7. art. 31 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego

- z art. 2 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

o zbadanie zgodności:

1) art. 20c ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, art. 10b ust. 1 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, art. 36b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej, art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych, art. 28 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, art. 18 ust. 1 pkt 1 ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego z art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności,

2) art. 36b ust. 5 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej, art. 28 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, art. 18 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, art. 32 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego w zakresie w jakim, przepisy te zezwalając na pozyskiwanie danych, o których mowa w art. 180c i art. 180d ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne nie przewidują zniszczenia tych spośród pozyskanych danych, które nie zawierają informacji mających znaczenie dla prowadzonego postępowania z art. 51 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

o zbadanie zgodności:

1) art. 75d ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o Służbie Celnej z art. 47 i art. 49 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;

2) art. 75d ust. 5 ustawy wymienionej w pkt 1 z art. 51 ust. 4 Konstytucji RP;

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.46. Prawo do korzystania z pomocy obrońcy na etapie czynności wyjaśniających; postępowanie w sprawach o wykroczenia (art. 4 k.p.s.w.) (K 19/11 – połączona z P 22/11)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 4 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia – w zakresie, w jakim przepis ten pomija prawo do korzystania z obrońcy na etapie prowadzenia czynności wyjaśniających przez osoby, co do których istnieją uzasadnione podstawy do sporządzenia przeciwko nim wniosku o ukaranie – z art. 2 i art. 42 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 32 ust. 1 Konstytucji RP oraz z art. 6 ust. 3 lit. c Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i podstawowych Wolności.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.47. Dopuszczalność prowadzenia postępowania o przestępstwo wypełniające także znamiona wykroczenia, po tym, gdy postępowanie o wykroczenie zostało prawomocnie zakończone (P 25/11; połączona z P 34/11)

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi wystąpił z pytaniem: czy art. 17 § 1 pkt 7 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego w zakresie w jakim pomija to, że nie wszczyna się postępowania karnego, a wszczęte umarza, gdy postępowanie o wykroczenie co do tego samego czynu tej samej osoby, zostało wcześniej prawomocnie zakończone, jest zgodny z art. 2 Konstytucji RP, art. 4 ust. 1 Protokołu nr 7 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, art. 14 ust. 7 Międzynarodowego paktu Praw Obywatelskich i Politycznych?

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.48. Odpowiedzialność karna i wykroczeniowa za ten sam czyn (art. 10 § 1 k.w.) (P 23/11)

Sąd Rejonowy w Grójcu wystąpił z pytaniem: czy art. 10 § 1 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń w zakresie, w jakim dopuszcza stosowanie wobec tej samej osoby, za ten sam czyn, odpowiedzialność za przestępstwo i wykroczenie, jest zgodny z art. 2 Konstytucji RP, art. 4 ust. 1 Protokołu nr 7 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz art. 14 ust. 7 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych otwartego do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r.?

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.49. Zasady udzielania świadczeń zdrowotnych skazanym odbywającym karę pozbawienia wolności (K 22/10)

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o zbadanie zgodności art. 115 § 7 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy z art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

2.2.50. Wykroczenia; zasady zmiany grzywny na pracę społecznie użyteczną (art. 25 § 1 i 2 k.w.) (P 16/10)

Sąd Rejonowy dla Krakowa-Krowodrzy w Krakowie wystąpił z pytaniem: czy art. 25 § 1 i § 2 k.w., w zakresie w jakim przewidują możliwość zamiany grzywny na pracę społecznie użyteczną, albo na areszt, jedynie jeśli jest to grzywna przekraczająca kwotę 500 złotych, jest zgodny z art. 2 oraz art. 32 ust. 1 Konstytucji RP.

[Dokumenty w sprawie dostępne na stronie internetowej Trybunału](#)

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」
3. Zmiany w prawie

(opr. dr Anna Błachnio-Parzych, członek Biura Studiów i Analiz SN)

」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」 」
Zmiany wchodzące w życie w październiku i listopadzie 2013 r.

- **W dniu 15 października 2013 r.** – Ustawa z dnia 30 sierpnia 2013 r. o zmianie ustawy - Ordynacja podatkowa, ustawy - Kodeks karny skarbowy oraz ustawy - Prawo celne (Dz.U. 2013. 1149)

Ustawa wprowadziła w art. 2 zmiany do Kodeksu karnego skarbowego polegające na dodaniu jednostek redakcyjnych do art. 133, 134 i 134a. Przepisy te dotyczą m.in. obowiązku informowania o wszczęciu i prawomocnym zakończeniu postępowania w sprawie o przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe właściwych organów podatkowych lub celnych.

Pełny tekst: <http://dziennikustaw.gov.pl/DU/2013/1149/1>

5. Informacja międzynarodowa

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

5.1. Rada Europy

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

5.1.1. Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌ ┌

6. Przegląd książek i czasopism

(opr. dr Anna Błachnio-Parzych, członek Biura Studiów i Analiz SN)

6.1. Przegląd książek

- M. Bartnik, Leksykon polskiej procedury karnej, Warszawa 2013;
- M. Bojarski, W. Radecki, Kodeks wykroczeń. Komentarz, wydanie 6, Warszawa 2013;
- K. Juszka, Analiza wpływu oględzin kryminalistycznych na wykrywalność sprawców zabójstw, Kraków 2013;
- L. Mazowiecka, Mediacja jako instytucja ważna dla pokrzywdzonego, Warszawa 2013;
- R. Olszewski, Kumulacja procesowych ról uczestników polskiego postępowania karnego, KPSW, Łódź 2013;
- Ł. Pohl, Błąd co do okoliczności stanowiącej znamię czynu zabronionego w polskim prawie karnym, Ars Boni et aequi. Poznań 2013,
- R. Ponikowski, W. Posnow, J. Skorupka (red.nauk.), Z. Świda, Postępowanie karne. Część szczegółowa, 2013,
- M. Rode, Style myślenia przestępczego. Podstawy teoretyczne i diagnostyczne, Warszawa 2013,
- J. Utrat-Milecki (red.), Reformy prawa karnego, seria: Kultury penalne, Warszawa 2013,
- A. Ważny (red.), A. Kiełtyka, B. Kurzępa, Ustawa o świadku koronnym. Komentarz, Warszawa 2013;
- S. Waltoś, P. Hofmański, Proces karny. Zarys systemu, Warszawa 2013;

6.2. Przegląd czasopism

Orzecznictwo Sądów Polskich 2013 nr 9

- T. Oczkowski, Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2012 r., V KK 419/11;
- M. J. Urbaniak, Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2012 r., III KK 366/11;;

Państwo i Prawo 2013 nr 9

- P. Łuczyński, Zakaz reformationis in peius w kontekście niektórych zasad procesu karnego,
- J. Żylińska, Konfrontacja biegłych jako metoda wyjaśnienia sprzeczności między różnymi

opiniami w tej samej sprawie,

- D. Tokarczyk, Spory wokół teorii obiektywnego przypisania w świetle projektu nowelizacji kodeksu karnego;

Paragraf na Drodze 2013 nr 9

- D. Mieczkowska, Wokół problematyki podmiotowego zakresu zakazu prowadzenia pojazdów;
- D. Zająć, Prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości. Studium przypadku;
- L.K. Paprzycki, Granice szczególnej ostrożności przy wyprzedzaniu i skręcie w lewo;

Prokuratura i Prawo 2013 nr 10

- B. Gronowska, Prawo do ochrony zdrowia więźniów w Polsce – refleksje na tel europejskich standardów praw człowieka;
- M. Gałązka, Kradzież rozbójnicza – granica między podmiotem a stroną przedmiotową;
- J. Gurgul, O swobodnej ocenie opinii biegłego
- M. Mazur, Przedmiot czynności wykonawczej przestępstwa z art. 299 § 2 kk;
- S. Dudziak, Zaskarżanie postanowień o odmowie wszczęcia i umorzenia postępowania przygotowawczego po nowelizacji art. 306 kpk;
- M. Czapliński, Podjęcie umorzonego postępowania przygotowawczego w wypadku złożenia zażalenia;
- K. Postulski, Orzekanie o kosztach sądowych w postępowaniu karnym wykonawczym;
- K. Banasik, Przyszłość angielskiego prawa karnego;
- A. Łasińska, Skaningowa mikroskopia elektronowa w badaniach;
- S. Majewska, Udział prokuratora w oględzinach zwłok,
- D. Drajewicz, Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2012 r., I KZP 18/11;
- K. Nazar-Gutowska, Glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 26 czerwca 2012 r., AKa 136/12;